

Elektronski mjesecnik za evropske integracije - broj 14, novembar, 2006.

TEMA BROJA

Skupština Crne Gore i
njeno mjesto u procesu
evropskih integracija

ANALIZA

Da li i kako saobraćajna
politika Crne Gore ide u
susret standardima
Evropske unije

INTERVJU

Rainer Freund, direktor
kancelarije Evropske
agencije za rekonstrukciju
(EAR) u Podgorici

UVODNIK

Urazmaku od samo par dana desila su se početkom mjeseca dva važna i međusobno povezana događaja. Prvo je Evropska komisija objavila godišnji Izveštaj o napretku Crne Gore, a onda je, tačno dva mjeseca nakon parlamentarnih izbora 10. septembra, izabrana nova Vlada Crne Gore. Nije novi premijer Željko Šturanović ni morao da piše program svog kabineta kada mu je glavne odrednice, snimajući stanje u Crnoj Gori, izdiktirala EK. Vrlo precizno i surovo istinito, a u stvari ništa posebno novo što već nije zapisano u prethodnom izveštaju – nedopustivo slab kadrovska kapacitet državne uprave, korupcija, pravosude je i dalje pod uticajem političkih i drugih centara moći...

Premijer je, pored čvrstog obećanja da će evropski put Crne Gore biti prioritet broj jedan, u svom ekspozitu najavio i jedan konkretni korak – formiranje specijalnog tima za borbu protiv korupcije! Oni koji ga poznaju ne sumnjaju u njegove dobre namjere, ali su itekako skeptični kad je u pitanju realizacija obećanog. Prije svega zato što su najznačajniji nosioci crnogorskog krupnog kapitala, za koje se vjeruje da za njih ne važe pravila kao i za ostale, bliski prijatelji ili srodnici doskorašnjeg premijera i aktuelnog šefa vladajuće partije. Njemu će Šturanović na nekoj od sjednica Glavnog odbora DPS-a podnosići račune o tome što je uradio, savršeno svjestan da mu opstanak na premijerskoj funkciji zavisi od svog prethodnika i njegove procjene da li je dovoljno lojalan. Ako lider DPS-a odluči da interesima svojih prijatelja pretpostavi interes države, Šturanović će se naći na klizovoj klackalici. Od pravca kojim će se uputiti zavisće njegov kredibiltet i politička sudbina. Kao i politička sudbina vladajuće partije.

N.R.

SAVJET MINISTARA EVROPSKE UNIJE DONIO DUGO ČEKANU ODLUKU

Počinju pregovori o viznim olakšicama

Dugo najavljivana odluka polako počinje da se realizuje. Pregovori o readmisiji i viznim olakšicama članica EU za građane Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine i Makedonije počeće 30. novembra u Briselu, nakon što ih je početkom mjeseca (na zahtjev Evropske komisije) odobrio Savjet ministara EU. EK će sa predstvincima Albanije pregovarati samo o viznim olakšicama za građane Albanije, pošto je EU s Tiranom već zaključila Sporazum o readmisiji.

"Potpisivanje ovih Sporazuma će biti značajno za jačanje kontakata između zemalja zapadnog Balkana i EU", ističe se u zaključcima Savjeta ministara, a prenose agencije.

"Cilj je da pregovori budu okončani što je moguće prije, a najkasnije do juna 2007. godine", naglasio je Evropski komesar za unutrašnje poslove i pravosude **Franco Frattini**.

On i Evropski komesar za proširenje **Olli Rehn** su saopštili da je to dobra vijest za građane regionala i "...opipljiv dokaz onoga što evropska perspektiva može da pruži".

"Cilj ovih Sporazuma je da se građanima država zapadnog Balkana – naročito onima koji najviše putuju – olakša posao pri dobijanju viza za EU, a istovremeno i da se ispoljejasna pravila u borbi protiv ilegalne imigracije", rekli su evropski komesari.

Među olakšicama su višestruke i besplatne vize na duži rok za studente, učenike i naučno osoblje, višestruke vize za poslovne ljudе i novinare iz zapadno balkanskih zemalja.

Sporazumima o olakšicama, postupak izdavanja viza za putovanje u zemlje EU biće uprošćen i ubrzan za sve građane regionala, pa tako i Crne Gore. Zvaničnici EK su istakli da će cijena "shengenske" vize za državljanе zapadnog Balkana ostati ista i iznosiće

35 eura.

Zapadni Balkan je izuzet iz nedavne odluke EU da za sve "treće zemlje" od januara 2007. povise cijenu vize na 65 eura jer će, kako je obrazložila, nove "biometrijske" vize biti tehnološki mnogo komplikovanije i skuplje.

Vizne olakšice će biti uvedene na temelju dugoročnog cilja da se ojačaju veze stanovništva EU i zapadnog Balkana, što je utvrđeno "Solunskom agendum" EU iz 2003. g.

Savjet ministara je saopštio da EU od vlasti regionala očekuje pospješivanje reforme radi jačanja vladavine zakona, suzbijanja organizovanog kriminala, korupcije i ilegalne migracije.

Takođe, vlade zemalja zapadnog Balkana moraju ojačati nadzor granične i bezbjednost ličnih isprava.

Uz to, s obzirom da ulazi u EU od prvog januara 2007. g. Bugarska mora da uvede vize za državljane Crne Gore. Ova država je odlučila da proceduru za njihovo izdavanje maksimalno pojednostavi i da ih ne naplaćuje. Državljani Crne Gore će moći dobiti vize u ambasadi Bugarske u Podgorici u vrlo kratkom roku, najčešće za manje od 24 sata. Sporazum o tome su potpisali Otpravnica poslova bugarske ambasade **Snežana Najdenova** i pomoćnik ministra inostranih poslova u Vladi RCG **Dragan Sekulović**.

N.R.

foto: VILETI

POGLED IZ EVROPE

Za one koji se istinski trude vrata EU neće biti zatvorena

Piše: dr Judy Batt

Nakon više od godinu dana "razmatranja" koje je uslijedilo poslije odbacivanja Ustavnog Ugovora EU na referendumima u Francuskoj i Holandiji, nije nestao osjećaj zlovolje koji okružuje EU. Francuska ministarka evropskih poslova, Catherine Colonna, nedavno je ponovila viđenje da "EU pati od neke vrste apatije, opštег zamora koji ne obećava ništa dobro u pogledu njene sposobnosti da odgovori na očekivanja građana".

Nema sumnje da osjećaj zamora postoji – frustracije, nestrpljenja, zbumjenosti i dosade – i to širom Europe. On je nesumnjivo doprinio i revoltu francuskih i holandskih glasača na referendumima 2005. godine, a nije ga teško primijetiti i u atmosferi koja je okruživala izbore u brojnim članicama EU. Mnogi političari unutar EU krivicu za ovo svaljuju na proširenje od 2004. godine. Po mom mišljenju, to je nepošteno i sa tačke gledišta zapadnog Balkana, nepotrebno obeshrabrujuće.

Zapravo, proširenje jedva da je i spomenuto tokom žestoke diskusije o Ustavu u Francuskoj. Ključno pitanje odnosilo se na posljedice Ustava po francuski "socijalni model". Problemi francuskog "socijalnog modela" su, međutim, problemi koje Francuska mora sama riješiti. Samo 6% onih koji su glasali opciju "ne" izrazilo je bojazan zbog mogućnosti ulaska Turske u EU, samo 3% je uopšte pomenulo proširenje EU kao jedan od razloga njihove odluke, a 31% glasača je objasnilo svoj

glas protiv navodeći nezapošljenost i "dekolonizacije" francuskih firmi, kao i druge ekonomski izazove. Sve te probleme Francuska je imala i ranije, pa se teško može tvrditi da je sa proširenjem EU situacija postala gora. Čini se da francuski političari zapravo pokušavaju da se oslobođe krivice za sve neuspjehе u rješavanju hitnih ekonomskih i socijalnih problema.

U mjeri u kojoj "zamor od proširenja" zaista postoji, u nekim članicama se osjeća više, u nekim manje, dok ga u nekim drugim uopšte nema. Posebno izdanje Eurobarometra objavljeno u julu¹ ove godine pokazuje da su protivnici daljem proširenju koncentrisani u šest od 25 članica EU. Svih deset novih članica podržavaju dalja proširenja, a slično je i u stariim članicama, mada nivo entuzijazma varira. Izgleda da je javno mnjenje u EU otvoreno za pregovore o daljem proširenju u pogledu svakog pojedinačnog slučaja. Ono što ljudi žele da znaju je da su buduće članice demokratske zemlje koje poštuju ljudska i manjinska prava, žive u miru sa svojim susjedima i da su sposobne da primjenjuju norme i standarde EU. Sada je red na zemlje zapadnog Balkana da dokažu da one to i jesu.

U mjeri u kojoj "zamor od proširenja" postoji, on ne predstavlja ništa novo, što iz sopstvenog iskustva mogu potvrditi Poljaci, Česi i Mađari koji su se tokom 90-ih suočavali sa neočekivanim okljevanjem nekih članica da im obećaju članstvo u EU. Zemlje centralne Evrope ipak nijesu odustale – naprotiv, dokazale su da su spremne da dosegnu članstvo sopstvenim naporima i odlučnošću da učine sve što je potrebno kako bi osigurale "povratak Evropi". Jednom riječju, stvorile su novu realnost koju EU jednostavno nije mogla zanemariti. Reagovala je tako što ih je 2004.

godine primila u članstvo.

Danas ljudi na zapadnom Balkanu često pitaju "zašto bismo se trudili da ispunimo sve te zahtjeve EU kad nas ionako neće primiti?". Odgovori na takva pitanja su gubljenje vremena. Reforme su neophodne zbog nas samih, ne samo zbog EU. Već je samo to pitanje korak nazad: pokazuje da još nije shvaćeno ono najbitnije, što samim tim i podstiče "zamor od proširenja" u EU. Partner u kojeg EU ima povjerenja je onaj koji radi na reformama bez obzira na sve i tome EU nameće dalje korake – onako kako su to zemlje centralne Evrope činile tokom 90-ih. Ne treba se uzdavati u promjenljivo raspoloženje članica EU: treba nastaviti dalje i pružiti jasne dokaze svojih sposobnosti koji će pomoći onima koji podržavaju dalja proširenja da nagovore neodlučne u EU.

Potrebljno je imati na umu da, i pored svih rasprava o "zamoru od proširenja", EU nije pokušala da zaustavi proširenje zemalja zapadnog Balkana: Hrvatska je upravo u procesu pregovora o pristupanju, Makedonija je dobila status kandidata. Pregovori o SSP su krenuli prošle godine sa Bosnom i Hercegovinom i Srbijom i Crnom Gorom, a činjenica da od tada nijesu puno napredovali je samo pitanje unutrašnje politike ovih zemalja, a ne problem EU.

Sada je put pred Crnom Gorom otvoren: postala je nezavisna država i konačno ima novu Vladu. Poruka je jasna svima onima koji žele da je čuju: Evropska unija je i dalje otvorena za razgovore sa svima koji su zaista spremni da učine ono što je neophodno kako bi joj se pridružili.

Autorka je ugledna ekspertkinja za zapadni Balkan u pariskom Institutu za bezbjednosne studije Evropske unije (EUIBS)

¹ Evropska komisija, Stavovi prema proširenju EU, Poseban Eurobarometar br. 255, jul 2006 na: http://ec.europa.eu/public-opinion/archives/ebs/ebs_255_en.pdf

Novi Poslovnik i etapa ka EU traže angažovanje i stručnije poslanike

Uloga Skupštine RCG u procesu evropskih integracija svodi se na puko usvajanje Vladinih zakona sa evropskim prefiksom, iako u institucionalnom mehanizmu postoje elementi koji omogućavaju znatno aktivniju ulogu zakonodavne vlasti u ovom procesu.

Prije svega, to su dužnost Vlade da Skupštini RCG dostavlja kvartalne izvještaje o realizaciji aktivnosti i obaveza Crne Gore u vezi sa procesom stabilizacije i pridruživanja EU, te obaveza da uz svaki prijedlog zakona koji se tiče harmonizacije sa evropskim zakonodavstvom, dostavi Skupštini formular o njegovoj usklađenosti sa odgovarajućim propisima EU.

Međutim, crnogorski parlamentarci, kako u okviru skupštinskog Odbora za evropske integracije, tako i na plenarnim sjednicama, nijesu zainteresovani za diskusije o vladinim prijedlozima "...koji su u skladu sa evropskim standardima".

Da li zato što su potezi

Sa skupštinskog zasjedanja

crnogorske Vlade na putu ka EU veoma dobri, u što je teško povjerovati, ili zbog toga što poslanici malo znaju (ili su nezainteresovani) o procesu integracija? Kako god, može se konstatovati da se u posljednjih godinu i po dana na

prstima jedne ruke mogu izbrojati sugestije ili kritike koje je Skupština RCG uputila Vladi kada su u pitanju kvartalni izvještaji, ocjene usklađenosti za propisima EU ili amandmani na prijedloge zakona.

Ta pasivnost crnogorske zakonodavne vlasti posebno zabrinjava ako se imaju u vidu činjenice da će nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskim parlamentom biti formiran zajednički parlamentarni Odbor i da će Skupština RCG u predstojećem četvorogodišnjem mandatu (ukoliko ne bude vanrednih izbora) morati usvojiti veliki broj zakona kako bi harmonizovala domaće zakonodavstvo sa zakonodavstvom EU.

U inferiornom odnosu Skupštine RCG prema prijedlozima izvršne vlasti može se tražiti i razlog zbog kojeg dobar dio zakona, koji u

KO JE HTIO, SAM SE SNALAZIO

Nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, poslanici će lakše i jednostavnije moći da kontrolišu da li izjava o usklađenosti nekog zakona sa direktivama EU, koju Skupštini RCG dostavlja ministarstvo kao njegov predlagač, odgovara istini. "Te direktive biće nam dostupne i prevedene. Do sada smo morali da se snalazimo preko interneta i sajtova EU, pa da provodimo, da provjeravamo da li su vladini prijedlozi zakona u skladu sa direktivama EU. To je bespotrebno gubljenje vremena i energije. Suština je u vremenskom uskladivanju određenih rješenja – odnosno u pitanju 'šta Crna Gora dobija ako danas uskladi nešto sa direktivama EU, a šta ako to uradi za godinu dana'", kazao je Milić.

foto VJESTI

Miodrag Vuković

sebi sadrži elemente evropskog zakonodavstva, nije primjenljiv na crnogorske uslove. Naime, dio predstavnika opozicije i civilnog društva upozorava da Vlada RCG u stvari samo prepisuje zakonske propise iz EU, pri čemu ugrađuje previsoke standarde za realne uslove u Crnoj Gori. Te standarde ne poznaje ni zakonodavstvo većine članica EU.

Tako je poslanik Narodne stranke (NS) **Dragan Šoć** nedavno kazao da bi i "Finci posadili palme u svojoj državi, ali znaju da one tamo ne bi uspjele", zbog čega bi crnogorska Vlada u domaće zakonodavstvo trebala da ugrađuje one evropske standarde koji su u harmoniji sa crnogorskom realnošću.

Ono što je pozitivno u priči o ulozi crnogorske Skupštine u procesu integracije je činjenica da je u junu prošle godine (skoro konsenzusom političkih partija, a na inicijativu grupe nevladinih organizacija) usvojena Deklaracija o pridruživanju EU. Takođe je promovisana saradnja sa parlamentima država članica EU i zemalja iz regiona zapadnog Balkana.

Poslanici vladajuće partije i opozicije priznaju da se posljednji saziv Skupštine RCG veoma malo bavio pitanjem evropskih integracija, istovremeno najavljujući znatno aktivniju ulogu sadašnjeg saziva

Srđan Milić

Skupštine RCG.

Predsjednik skupštinskog Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije **Miodrag Vuković** kaže da je "...sama Skupština kriva..." što ima inferioran odnos u odnosu na Vladu RCG kada je u pitanju proces pridruživanja.

"Novi saziv Skupštine RCG radiće po novom Poslovniku koji će omogućiti znatno intenzivniji rad i aktivniju ulogu Skupštine kada su u pitanju evropske integracije. Do

sada smo radili prema poslovniku iz 1992. godine koji je bio daleko od rješenja koja se primjenjuju u parlamentima savremenih demokratija. Zbog takvog sistema rada, Skupština je bila ekstenzivna i neracionalna. Ipak, uspjeli smo da da napravimo dobru osnovu i pored zlih zloupotreba određenih struktura koje su Skupština koristili za političke tribine. Prije svega, tu mislim na Deklaraciju o pridruživanju koju je podržalo 80 odsto političkih subjekta u parlamentu i kojom je Skupština RCG pozvala crnogorskiju Vladu da Skupštini RCG dostavlja izvještaj o realizaciji aktivnosti i obaveza u procesu pridruživanja najmanje jednom u tri mjeseca. Kroz odbor smo uspjeli da ostvarimo saradnju sa izvršnom vlašću i ona će biti sada intezivirana u novom sazivu Skupštine RCG", rekao je Vuković.

Kao drugi razlog zbog kojeg Skupština nije imala jaču ulogu u procesu integracije, Vuković je naveo materijalni i kadrovski potencijal Skupštine.

OD STUDIJSKIH POSJETA DO COSAP-A

Vuković navodi da se saradnja crnogorske Skupštine sa Evropskim parlamentom obavlja na nivou studijskih posjeta.

"Nekoliko puta smo razgovarali sa predstvincima različitih političkih grupa iz EP. Prije mjesec dana, primili smo delegaciju EP koja pravi poseban program saradnje sa crnogorskom Skupštinom. Tom prilikom smo jednostavno razgovarali o potrebama Skupštine RCG", rekao je Vuković.

Veoma značajan vid parlamentarne saradnje na putu pridruživanja predstavlja Konferencija odbora za evropske integracije država koje učestvuju u procesu pridruživanja, odnosno država zapadnog Balkana (COSAP). Ona je osnovana u Sarajevu 2005. godine.

"Polovinom decembra će šestočlana delegacija Skupštine RCG učestvovati na trećem sastanku COSAP-a na kojem predstavnici parlamenta država zapadnog Balkana razmjenjuju iskustva u vezi sa pitanjima evropskih integracija. Četvrti sastanak COSAP-a je u Beogradu, a peti će biti održan u Podgorici", najavio je Vuković.

On je naglasio i da je u prvom redu na inicijativu crnogorske skupštine, uspostavljena veoma dobra parlamentarna regionalna saradnja, te da je Cetinjski forum, na kojem predstavnici različitih odbora raspravljaju o odgovarajućim temama, svojevrstan doprinos Crne Gore jačanju te vrste regionalne saradnje.

KAKO SU SE ORGANIZOVALI HRVATI

Upripremama Hrvatske za članstvo u EU, Sabor učestvuje preko Odbora za evropske integracije, Nacionalnog odbora i Zajedničkog parlamentarnog odbora sa Evropskim parlamentom.

Odbor za evropske integracije na sjednicama raspravlja o prijedlozima zakona koji se isključivo tiču usklađivanja sa EU propisima (P.Z.E.). Odbor ne ulazi u sadržaj prijedloga zakona, već samo razmatra priloženu Izjavu o usklađenosti i Usaporeni prikaz pojedinog zakonskog prijedloga kako bi utvrdio da li je i u kojoj mjeri zakonski prijedlog usklađen s pravom EU. Nakon toga se Saboru podnosi izještaj.

Ovaj Odbor raspravlja i o drugim prijedlozima zakona koji nijesu u direktnoj vezi sa postupkom usklađivanja zakonodavstva, ali mogu da utiču na sam proces približavanja EU. Ponekad ovaj Odbor održava zajedničke sjednice s drugim radnim tijelima Saboru.

Sabor Hrvatske je polovinom 2005. g. osnovao i Nacionalni odbor, u skladu sa Deklaracijom o temeljnim načelima pregovora za punopravno članstvo u EU, te izjavom Sabora i Vlade o zajedničkom djelovanju u procesu pregovora. Osnivanje Nacionalnog odbora je rezultat dogovora svih parlamentarnih stranaka o pristupanju Hrvatske u punopravno članstvo EU. To je predstavljalo strateški nacionalni cilj za čije je ostvarivanje nužno zajedničko djelovanje izvršne i zakonodavne vlasti kroz osiguranje transparentnog procesa vođenja pristupnih pregovora.

Odbor se sastoji od 19 članova – predsjednika, potpredsjednika i 13 članova (po šest članova iz reda vladajućih, odnosno opozicionih stranaka). Predsjednici Odbora za spoljnu politiku, Odbora za međuparlamentarnu saradnju i Odbora za evropske integracije su nezavisno od stranačke pripadnosti članovi Nacionalnog odbora.

U Odboru su i predstavnici predsjednika Hrvatske, akademije, udruženja poslodavaca i sindikata. Nacionalni odbor nadgleda i ocjenjuje tok pregovora, daje mišljenje i smjernice u ime Sabora o pripremljenim pregovaračkim pozicijama, razmatra i daje mišljenja o pitanjima koja će se otvarati tokom pregovora, razmatra i ocjenjuje pregovaračko djelovanje pojedinih članova pregovaračkog tima.... Nacionalni odbor preko svog predsjednika održava redovne konsultacije i razmjenjuje informacije s predsjednikom i premijerom Hrvatske, predsjednikom Sabora, kao i šefom tima za pregovore.

U drugoj polovini 2004. godine, Evropski parlament je odlučio da formira zajednički odbor sa Saborom Hrvatske. Delegacija EP ima 15 članova i petnaest zamjenika. Njihova zastupljenost preslikava prisutnost političkih grupa u EP, dok delegacija hrvatskog sabora ima 15 članova i 13 zamjenika.

Zajednički odbor razmjenjuje informacije, posebno one o pitanjima koja bi mogla imati bitan učinak na odnose Hrvatske i EU, kao i one koje se tiču sigurnosti i stabilnosti u Evropi.

Dobijanjem statusa države kandidatkinje, poslanici Hrvatskog parlamenta su počeli aktivno učestvovati i u drugim međuparlamentarnim aktivnostima u okviru EP i parlamenta država članica i država kandidata za EU. Najvažniji oblici takvih aktivnosti su : Konferencija predsjednika parlamenta država članica EU, Konferencija odbora za evropska pitanja država članica EU (COSAC) i sastanci predsjednika Odbora za spoljnu politiku država članica EU.

Tako je Odbor za evropske integracije do sada, kaže Vuković, imao samo jednog stručnog saradnika.

"Novi Poslovnik predviđa drugaciju sistematizaciju, tako da će Odbor sada imati više saradnika,

mladih i obrazovanih ljudi. Takođe, nastojaćemo da iskoristimo sve prednosti pomoći koje nam pružaju međunarodne institucije kako bi sa EP ili parlamentima država članica EU dogovorili razmjenu informacija", najavio je Vuković.

Kao treći razlog pasivnosti crnogorske Skupštine kada je u pitanju EU integracija, Vuković je naveo da je on bio "amputiran" od tog procesa u dobrom dijelu zbog postojanja državne zajednice, odnosno njenog parlamenta koji je, primjera radi, ratifikovao sve međunarodne sporazume.

I poslanik Socijalističke narodne partije (SNP) **Srđan Milić** se slaže sa ocjenom da se crnogorska Skupština nije bavila evropskim integracijama u dovoljnoj mjeri, ocjenjujući da je stari Poslovnik u velikoj mjeri predstavljao barijeru za aktivniju ulogu parlamenta.

On kaže da je novim skupštinskim Poslovnikom jasnije definisana uloga poslanika, te da je smanjenja mogućnost dugačkih, bespotrebnih rasprava.

"Činom potpisivanja Sporazuma o pridruživanju i stabilizaciji, uspostaviće se saradnja sa Evropskim parlamentom, a zatim i saradnja sa parlamentarnim oborima i parlamentima iz regionala, te razmjena parlamentarnih delegacija. Samim tim činom, moraćemo se naučiti ozbiljnijem pristupu procesu evropskih integracija. I ono što je veoma važno – pospešiće se kontrolna funkcija Skupštine", kaže Milić.

Vuković je naveo da se stvaraju uslovi da se Skupština RCG, kada je riječ o evropskim integracijama, bavi onim što je praksa u državama koje su na putu ka Briselu napravile više koraka od Crne Gore.

"Ali, to će najviše zavisiti upravo od nas, poslanika" zaključio je Vuković.

Vladan ŽUGIĆ

RAINER FREUND, DIREKTOR KANCELARIJE EVROPSKE AGENCIJE ZA REKONSTRUKCIJU (EAR) U PODGORICI

U Crnu Goru je iz EU do sada došlo 127,4 miliona eura

Evropska agencija za rekonstrukciju je otvorila kancelariju u Podgorici 2001. godine i od tada smo svjedoci dramatičnih promjena u političkom i ekonomskom okruženju u kojem djeluje. Te su promjene primjetne i u prirodi i obimu pomoći od strane EU u ovom periodu, izjavio je, u razgovoru za *EIC Bilten*, **Rainer Freund**, direktor kancelarije Evropske agencije za rekonstrukciju (EAR) u Podgorici.

"Aktivnosti tokom 2001. i 2002. godine koje obuhvataju i realizaciju neiskorišćenih fondova iz prethodnih godina (još iz 1998. godine), odnosile su se uglavnom na period poslije krize, to jest humanitarnu pomoć i rekonstrukciju propale infrastrukture. U međuvremenu, programi pomoći iz EU razvili su se kako bi obuhvatili šire ciljeve Pakta za stabilnost i konkretnе aktivnosti usmjerenе na pomoć Srbiji i Crnoj Gori da se pripreme za početak pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU", rekao je Freund.

- **Da li je, po Vašoj ocjeni, EAR ispunila svoju misiju?**

Evropska komisija je 2005. godine zaključila da su SCG i njene članice spremne za pregovore. Naši partneri u administraciji i civilnom društvu su u nekoliko navrata naglašavali koliko je pomoć EU, kojom je upravljao EAR, imala konstruktivnu ulogu za dostizanje ovog važnog cilja. Nezavisne spoljne procjene o tome kako je EAR vodio programe u Crnoj Gori potvrdile su dobar uticaj i efikasnost EAR-a u

upravljanju EU fondom.

Ponosni smo na pozitivne ocjene našeg rada, znajući da je uspjeh bio moguć jedino uz snažnu volju naših partnera u administraciji i nevladinom sektoru.

- **Koliko je novca iz EU preko EAR-a do sada prisjelo u Crnu Goru?**

Finansijska pomoć EU Crnoj Gori, kojom smo mi upravljali, je do sada bila 127,4 miliona eura. Do sredine novembra, ugovorili smo realizaciju 87% ovog novca. Od tog novca smo 71% već iskoristili. To su značajni rezultati u odnosu na druge oblasti kojima se bavimo, kao i u poređenju sa apsorpcionim kapa-

citetima programa EU u drugim zemljama zapadnog Balkana.

Ove cifre pokazuju da je Crna Gora u velikoj mjeri sposobna da preuzme evropsku pomoć bez koje programi ne bi mogli biti primijenjeni tako lako.

- **Da li je bilo grešaka ili propusta u radu? Ako jeste, u kojim oblastima?**

Na to pitanje bi trebali drugi da odgovore. Što se nas tiče, pokušavamo da što pažljivije isplaniramo programe pomoći.

Taj proces je blisko koordinisan sa lokalnim korisnicima i Evropskom komisijom i teži da osigura punu primjenu i saglasnost sa strateškim

INVESTICIJAMA SMO PODRŽALI REFORME

● Koji su do sada najuspješniji projekti sprovedeni preko EAR-a?

Sproveli smo preko 150 različitih programa u posljednjih 6 godina. U većini slučajeva, ideja je bila da investicijama podržimo reforme, odnosno da ostvarimo nivo investicija koji odgovara stepenu reformi, te da iskoristimo EU fondove kao sjeme koje će privući odgovarajuća sredstva od ostalih donatora, naročito međunarodnih finansijskih institucija. Ovaj koncept je uspio u nekoliko sektora, i to u sektoru saobraćaja, ekologije, pravde i unutrašnjih poslova, lokalne samouprave i reforme javne uprave.

Kada je u pitanju ekologija, pomogli smo da se harmonizuje nacionalno zakonodavstvo u oblasti upravljanja otpadnim vodama i odlaganja otpada sa propisima EU. Time smo doprinijeli i u dizajniranju odgovarajuće investicionih strategija i sada smo svjedoci značajnih finansijskih ulaganja u ovaj sektor od strane Vlade RCG, međunarodnih i bilateralnih donatora. EAR je pomogao formiranje Agencije za zaštitu okoline, i taj proces je sada u toku. Ta će agencija okupiti i koordinirati vladine službe uključene u zaštitu okoline. Time se štedi novac, obezbjeduje veća transparentnost i efikasnost.

● Možda je najvidljivije angažovanje EAR-a u oblasti saobraćaja?

Da, a pored više od 35 miliona eura pomoći kroz programe OBNOVA i CARDS za poboljšanje saobraćajne mreže, odnosno treće trake ka Cetinju, Budvi i Petrovcu, gradnju mosta Union bridge, galerije na jugu i sjeveru, pružili smo tehničku pomoć Ministarstvu saobraćaja u Vladi RCG, željeznicu Crne Gore i Aerodromima Crne Gore da dobiju više od 100 miliona eura međunarodnih kredita.

Rezultat toga je bio da je Vlada RCG uspješno dovršila izgradnju tunela Sozina, rekonstrukciju aerodroma u Podgorici i Tivtu, poboljšala je sigurnost puta ka Kolašinu...

Ove investicije su praćene progresivnim ujednačavanjem crnogorskih zakonskih propisa sa propisima EU u oblasti saobraćaja, institucionalnom reformom u Ministarstvu saobraćaja u Vladi RCG – formirana je Direkcija za puteve kao samostalno tijelo odgovorno za održavanje i razvoj putne mreže. Reformisana je željeznica Crne Gore – odvojeno je upravljanje prugama od usluga, dok je sa Aerodromima Crne Gore uspješno sprovedena reforma uprave.

● A kada je u pitanju javna uprava?

Što se tiče reforme javne uprave, EAR je od prvih dana pratila izradu nacrta strategije reforme kroz sve zakone o javnoj upravi koji su do sada primjenjeni. Trenutno pomažemo Upravi za kadrove da se konstituiše u punom kapacitetu. Pomažemo i da Uprava za kadrove razvije bazu podataka koja će obuhvatiti preko 100 vladinih institucija i koja će sadržati sve relevantne podatke o vladinim službenicima, što će po prvi put stvoriti jasnú i transparentnu sliku o tom sektoru. Ovaj reformski proces se nastavlja dugoročno, ali već obećava.

Pomagali smo poboljšanje programa treninga za sudije i osposobljavanje Centra za obuku sudija što je rezultiralo uvođenjem obavezne obuke sudija.

Podržavamo i ispunjavanje standarda Savjeta Evrope u zatvorskom sistemu, kako putem investicija za poboljšanje uslova u zatvorima, tako i osnivanjem službe za zatvorenike na uslovnoj slobodi koja treba da olakša uvođenje alternativnih sankcija i mjera sa ciljem da se promoviše efikasna reintegracija zatvorenika u društvo.

dokumentima koji definišu odnos Crne Gore i EU.

Odlaganja se dešavaju i nastavice se dešavati iz različitih razlo-

ga. Počev od odlaganja sa usvajanjem propisa koji su preduslov za primjenu programa, vremenski ograničenog početka radova na

pojedinim mjestima zbog pitanja eksproprijacije, pa do propusta tokom javnih nabavki kada su projekti morali biti ponovo oglašavani.

● Kakav će biti status EAR-a nakon što počne da se primjenjuje IPA program?

Formalno, mandat EAR-a ističe decembra 2006. godine. Ipak, očekuje se produženje mandata do kraja 2008. godine kako bi se omogućio završetak projekata započetih u CARDS programu i osigurao odgovarajući transfer naših aktivnosti na buduću delegaciju Evropske komisije.

U međuvremenu, sredstvima iz IPA programa upravljaće EK. EAR će pomoći EK i Vladi RCG prilikom utvrđivanja nacionalnog akcionog plana za korišćenje IPA programa tokom 2007. i 2008. godine.

Naša kancelarija će vjerovatno asistirati dok buduća delegacija EK u Podgorici ne bude kadrovska sposobljena i operativna.

● Koliko pomoći, po Vašem mišljenju, Crna Gora može očekivati od IPA programa?

IPA će nastaviti tamo gdje je CARDS stao. Njen sadržaj je širi nego u slučaju CARDS-a, između ostalog i zato što je Crna Gora postala nezavisna država i time preuzeila odgovornosti koje je su do sada pripadale državnoj zajednici. Vize, azil i migracija, kao i konkretnе kompetencije vezane za trgovinu su samo neke od njih.

IPA će se fokusirati na to da pomogne Crnoj Gori da ispuni obaveze koje budu proisticali iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

● Koji su, po Vama, prioritetni programi koje treba finansirati?

Nedavni izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore daje detaljnu ocjenu o situaciji u zemlji i njenoj sposobnosti da uvede evropske standarde. Višegodišnji indikativni program primjene IPA pomoći za period od 2007. do

2009. godine je trenutno u pripremi. Na osnovu njega će biti određeni ciljevi buduće pomoći.

- **Što mislite o apsorpcionim kapacitetima Crne Gore?**

Izvještaj o napretku i ranije ocjene su pokazale da se Crna Gora, kao i svaka zemlja u tranziciji koja želi da postane članica EU, suočava sa zahtjevnim izazovima usklađivanja strukture i kapaciteta javne uprave i sudstva sa standardima EU.

Crna Gora je pokazala spremnost da odgovori ovim izazovima u vrijeme kada je njen budžet značajno opterećen. Kako se ekonomija bude oporavljala, a prihodi od poreza i privatizacije rasli, Crna Gora bi trebala da bude u poziciji da nastavi da odgovara na sve veće zahtjeve procesa pristupanja EU, posebno u pogledu administrativnih kapaciteta.

- **Da li mislite da je Vlada RCG posvećena ispunjavanju evropskih**

standarda i uspostavljanju slobodnog tržišta i vladavini prava?

Odgovori na ta pitanja se mogu naći u Izvještaju o napretku.

- **Kako ocjenujete civilno društvo i okruženje u kojem djeluje?**

Crna Gora ima ogroman broj registrovanih nevladinih organizacija i organizacija civilnog društva, preko

3000. Trenutni zakon je prilično liberalan i nema značajnijih ograničenja u pogledu definicije ovih organizacija, što je vjerovatno doprinijelo velikom broju registrovanih društava. Po mom mišljenju, izvjesne preciznosti bi morale biti unešene u zakon.

Naša iskustva sa crnogorskim NVO-ima su vrlo pozitivna, kako u pogledu privrženosti, zaštite i podrške ugroženim grupama, tako i u odnosu na razvoj društva uopšte.

To je vrlo dobro za crnogorskiju tranziciju, jer civilno društvo ima ključnu ulogu u praćenju efekata tranzicije, u procjeni kvaliteta upravljanja ovim procesom i skretanju pažnje Vladi i crnogorskoj javnosti na pitanja koja zahtijevaju dodatne napore. Po mom mišljenju, civilni sektor veoma dobro ispunjava ovu ulogu.

Naravno, uvijek ima prostora za poboljšanja – da bi NVO bile efikasne, osim ciljeva, entuzijazma i tehničke sposobnosti, biće im neophodna i profesionalizacija uprave. EU planira da i u tom domenu pomogne da se izgrade odgovarajući kapaciteti.

- **Što vidite kao prednosti, a što kao mane Crne Gore na njenom putu ka EU?**

Manjim brodom je lakše upravljati i lakše ga je provesti kroz tjesnace. Crna Gora je mala i već vrlo otvorena ekonomija. Reforma sistema upravljanja je već dobrom dijelom započeta. Uprkos ovim prednostima, usvajanje pravnog okvira EU i izgradnja odgovarajućih administrativnih kapaciteta je ogroman posao koji svaka zemlja (bez obzira na sopstvenu veličinu) koja želi da postane član mora završiti.

Razvoj relativno male, finansijski održive, ali dovoljno sposobne i efikasne javne administracije biće jedan od najvećih izazova za Crnu Goru.

N. RUDOVIĆ

ZA TRI GODINE CIVILNOM DRUŠTVU 4,4 MILIONA EURA

● Koliko je pomoći izdvojeno za civilno društvo i što su planovi za ubuduće, posebno u oblasti evropskih integracija?

Tokom 2003. 2005. i 2006. godine, izdvajana su određena sredstva za pomoći projektima civilnog društva i sličnim projektima gdje su NVO i OCD mogli ravnopravno učestovati. U ove tri godine, ukupan iznos bio je negdje oko 4,4 miliona eura. Očekujem da će sav novac biti utrošen do kraja 2006. godine.

Realizovani projekti su pomogli civilnom društvu da organizuje javne kampanje protiv ilegalne i ekološki pogubne gradnje, TV rasprave o kršenju i zaštiti prava potrošača, kao i prava osoba sa invaliditetom, seminare i okrugle stolove čiji je cilj bio širenje svijesti o Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljaju osoba sa invaliditetom.

Uz to, jedan od projekata imao je za cilj da obrazuje mlade u formalnom školskom sistemu o pitanjima zavisnosti od droge i negativnim posljedicama po njihove živote.

Takođe, nedavno je otvoren projekat tehničke pomoći sindikatima, koji su jedan od ključnih dijelova civilnog društva Crne Gore. Projektom im pomognemo da razviju komunikaciju sa partnerima, unaprijede svoje aktivnosti i promovišu interesu svojih članova.

Jedan od novijih projekata sastoji se u davanju donacija lokalnim NVO koje rade na ciljevima u okviru Strategije za smanjenje siromaštva i Strategije Vlade RCG za pronalaženje trajnih rješenja za izbjeglice i internu raseljena lica.

Pomoći civilnom društvu u oblasti evropskih integracija je do sada koordinirana od strane naše kancelarije u Beogradu, a ona je izdvajala određena sredstva i za Crnu Goru.

DA LI I KAKO SAOBRAĆAJNA POLITIKA CRNE GORE IDE U SUSRET STANDARDIMA EVROPSKE UNIJE

Zakoni su napisani, ali čekaju na punu primjenu

Kao i u većini drugih oblasti koje čeka značajan posao na usklađivanju sa propisima EU, situacija je slična i kada je u pitanju oblast saobraćaja – reforme su pokrenute, usvojeni su ili pripremljeni najznačajniji zakoni, ali se čeka na njihovu punu primjenu dok se za to ne steknu uslovi. Između ostalih treba obezbjediti i kadrovske prepostavke, neophodne za efikasno funkcioniranje novoosnovanih direkcija i uprava.

"Ono što je zaključak Evropske komisije je da su u oblasti saobraćaja počele značajne reforme, ali da je potrebno kontinuirano raditi na inteziviranju aktivnosti u pogledu uređenja institucionalnog i zakonskog okvira. Neophodno je staviti akcenat na jačanje administrativnog kapaciteta. Ministarstvo pomorstva i saobraćaja je u proteklom mandatu sprovedlo značajne reforme – donijeti su zakoni o putevima, o drumskom saobraćaju, o željeznici... Svi su oni uskladeni sa direktivama EU, ali nas čeka još posla oko nadzora u primjeni donešenog zakonskog okvira", kaže za **EIC Bilten Amna Redžepagić**, savjetnica za evropske integracije Ministarstva pomorstva i saobraćaja.

Stupanjem na snagu Zakona o drumskom saobraćaju, nastali su problemi sa njegovim sprovođenjem nakon isteka prelaznog perioda, kada su kombi-prevoznici bili u obavezi prilagoditi svoje poslovanje u skladu sa Zakonom.

"Sada je na njima da preorijentisu svoje poslovanje, tako što će usvojiti nove standarde koji su ugrađeni o zakonski okvir, jer će se na taj način dovesti u red oblast drumskog saobraćaja i izbjegći siva ekonomija. Što se tiče vazdušnog saobraćaja u nacrtu je Zakon o civilnom vazduhoplovstvu. Tu nas, pretpostavljam, čekaju značajne aktivnosti vezane za jačanje administrativnih kapaciteta u dijelu uprave za civilno zakonodavstvo. Direktorat za

civilno vazduhoplovstvo funkcionisao je na nivou državne zajednice Srbije i Crne Gore a mi smo, sticanjem pune nezavisnosti, bili u obavezi da osnujemo Upravu za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore", navodi Redžepagićeva.

Uprava je osnovana u junu 2006. godine i sada se radi na njenom osposobljavanju. U toku je proces usvajanja opštег akta o sistematizaciji i organizaciji poslova, a treba obezbjediti i obuku zapošljenih, u smislu usvajanja novih znanja u pogledu sigurnosnih i bezbjednosnih standarda, povećanja kvaliteta usluge...

U skladu sa standardima EU, osnovana je i Direkcija za saobraćaj, jer je zahtjev predstavnika EU, bio da za upravljanje, održavanje, rekonstrukciju, modernizaciju i izgradnju puteva treba da bude zadužena samo jedna institucija, radi racionalizacije i efikasnosti poslovanja.

Do sada su neke od ovih aktivnosti bile u nadležnosti Direkcije za izgradnju autoputeva, Direkcije javnih radova... Sada su svi ovi poslovi objedinjeni pod Direkcijom za saobraćaj, koja se bavi aktivnostima vezanim za putnu i željezničku infrastrukturu, kao i prevozom u drumskom saobraćaju.

"Direkcija je zadužena za real-

izaciju infrastrukturnih projekata, kroz funkcionisanje Jedinice za implementaciju projekata (PIU), koja je zadužena za komunikaciju sa međunarodnim finansijskim institucijama. U prethodnom periodu smo realizovali značajan broj projekata, uglavnom kroz kreditne aranžmane, preko EIB, EBRD i KFW, a dobili smo i značajne donacije preko Evropske agencije za rekonstrukciju(EAR)", objašnjava Redžepagićeva.

Ministarstvo je u saradnji sa savjetnikom EAR-a, pripremilo Nacrt Strategije razvoja saobraćaja, dokument koji se donosi na vremenski period od deset godina, a koji bi trebalo da bude usvojen do kraja godine. U novom kontekstu održivog razvoja, cilj je da se obezbijedi finansiranje razvoja infrastrukture, na način kojim se eliminisu uska grla u saobraćaju i postiže ravnoteža između pomorskog i željezničkog u odnosu na drumski saobraćaj.

Kao glavni problemi navedeni su, nedovoljno razvijena putna mreža, problemi koji postoje u željezničkom sektoru vezani za stanje infrastrukture i zaostalom voznih sredstava, problemi u pogledu uređenja i opremljenosti aerodroma, neefikasnost sistema javnog transporta, te nisko korišćenje kapaciteta luke Bar. Ocijenjeno je da se zato ne daje dovoljan podsticaj turizmu, industriji, poljoprivredi i trgovini, sektorima koji su usko povezani sa sektorom transporta.

Ciljevi su taksativno nabrojani – poboljšanje bezbjednosti i sigurnosti za sve modele transporta, integracija u Evropsku uniju kroz uvećanje zajedničkog prostora za transport i poboljšanje konkurentnosti domaće transportne privrede, povećanje kvaliteta saobraćajnih usluga, korišćenje potencijala ekonomskog rasta kroz efikasniji i jeftiniji transport i minimiziranje negativnog uticaja razvoja transporta i saobraćajne infra-

Amna Redžepagić

strukture na životnu sredinu i društvo ukupno.

Procijenjeno je da poseban problem u održavanju putne infrastrukture predstavlja njeno izraženo sezonsko

korišćenje. U toku ljetne turističke sezone frekvencija saobraćaja je i do 20 puta veća od frekvencije u toku ostalog dijela godine.

Prema preporukama i praksi razvijenih zemalja parametri za obezbeđenje sredstava za održavanje puteva su oko 2% ukupne vrijednosti putne mreže ili oko 8.000 eura po km puta, što bi za slučaj mreže puteva u Crnoj Gori, trebalo da bude od 15 do 40 miliona eura godišnje. U Crnoj Gori se u poslednjih 15 godina ulagalo od 2,5 do 8.000.000 eura. Putevima Crne Gore kreće se oko 120.000 vozila registrovanih u Crnoj Gori, kao i oko 15.000 vozila koji posjećuju ili prolaze kroz Crnu Goru. Najveći broj vozila drumovima Crne Gore krstari u turističkoj sezoni, kada ukupan broj vozila dostiže cifru i do 250.000.

Vazduhoplovna vlast Crne Gore organizovana je preko međudržavnog

ugovora između Vlade Srbije i Crne Gore. Formirano je Društvo sa ograničenom odgovornošću koje pruža usluge kontrole leta. Crna Gora u korporativanoj kontroli leta ima 8% udjela, dok Srbija ima 92%. U kontroli leta u Crnoj Gori u centrima Podgorica i Tivat ima oko 90 zapošljenih radnika.

Kroz aktivnosti Direktorata civilnog vazduhoplovstva, koji je funkcionalisan na nivou državne zajednice, Crna Gora je usvojila i sada se nalaze u fazi primjene dva najvažnija dokumenta EU – Multilateralnog sporazuma koji se bavi uspostavljanjem jednakih prava poslovanja privrednih subjekata na evropskom nebu i tzv. Horizontalnog sporazuma koji se bavi unificiranjem sigurnosnih i bezbjednosnih standarda. Zakon o civilnom vazduhoplovstvu je pripremljen.

Za pomorsku sigurnost zadužena je Uprava koja se finansira od naknada za korištenje plovnih puteva, kao i od prihoda tehničkog inspektorata koji se odnose na izdavanje neophodnih svjedožbi plovilima. Uprava tek treba da u punom kapacitetu formira Službu traganja i spasavanja, kao i Službu zaštite mora od zagadjenja sa brodova.

Iz Ministarstva najavljuju da su pripremili set zakona iz oblasti pomorstva, kao što su zakon o luka-ma, pomorskoj plovidbi, spriječavanju zagadenja mora sa plovila, sigurnosti i bezbjednosti plovidbe, moru...

Uređenje stanja u željezničkom saobraćaju pokrenuto je Zakonom o željeznicu prije dvije godine, kojim su stvoreni uslovi za restrukturiranje i privatizaciju željeznicice, kao i mogućnost pojave većeg broja operatera.

"S obzirom da će u skorijem periodu biti potpisani Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji, Crna Gora u skladu sa tim sprovodi prilagođavanje svog saobraćajnog okvira onom koji važi u Zajednici. U ovom segmentu važno je pratiti i sve trendove zajedničke saobraćajne politike EU, njihove uspjehe i neuspjehe, i pridruživanju na taj način, ići im u susret", ističe se u Strategiji razvoja saobraćaja.

N.R.

PUTNA MREŽA DUGA 7000 KILOMETARA

Dužina ukupnih željezničkih pruga u Crnoj Gori iznosi 250 km, a sa staničnim kolosjecima oko 330 km. Vrijednost željezničke infrastrukture procjenjuje se na oko 2,2 milijarde eura.

Crna Gora ima gustu mrežu puteva koja iznosi oko 7.000 km. Od njih su najznačajniji magistralni i regionalni putevi u ukupnoj dužini od 1.847 km, dok su ostalo lokalni putevi i nekategorisani putevi. Od oko 5.100 lokalnih i nekategorisanih puteva oko 50% su asfaltirani putevi.

Od ukupno 1.847 km regionalnih i magistralnih puteva asfaltirano je 92%. Gustina magistralnih i regionalnih puteva iznosi 13 km na 100 km². Preko 66% regionalnih i magistralnih puteva starije je od 25 godina.

Ukupna vrijednost regionalnih i magistralnih puteva procjenjuje se na oko 2.000.000.000 eura.

Na magistralnim i regionalnim putevima nalazi se 312 mostova i 136 tunela, što je posljedica u saobraćajnom smislu vrlo nepovoljnog reljefa.

Pored nepovoljnog reljefa, održavanje prohodnosti putne mreže otežava činjenica da veliki broj puteva nije nikada doveden do projektovanog stanja, kao i to da se na njih nalaze izuzetno veliki padovi i usponi koji su posebno problematični na planinskim prevojima u toku zime.

Na mreži magistralnih i regionalnih puteva postoji oko 95 kritičnih tačaka koje se uglavnom odnose na nestabilne kosine, krivine sa malim radiusom, nezavršene tunele, oštećene mostove, klizišta... Frekvencija saobraćaja na magistralnim i regionalnim putevima kreće se prema podacima iz 2002. godine od 100 automobila dnevno na regionalnim putevima do 6000 automobila na pojedinih dionicama na magistralnim putevima. Svega 25% regionalnih i magistralnih puteva ima frekvenciju saobraćaja veću od 3.000 automobila na dan.

Uloga nove "briselske" Vlade i razdvajanje istine od laži

Piše: Brano Mandić

Ministar odbrane je čovjek koji je čitav radni vijek proveo na građevinskim poslovima. Potpredsjednik Skupštine je osoba koja nikad nije bila poslanik. Ministar kulture i medija je dosadašnji partijski portparol. Resori turizma i ekologije su vjenčani čvrsto, kao i ekonomija i uređenje prostora, i to u zemlji gdje korupcije, kako tvrde istraživači, najviše ima u građevinskim poslovima. Da nevolja bude manja, Evropska komisija je u svom izvještaju ocijenila da je po pitanju korupcije "...pokazana određena spremnost da se napreduje", što je konstrukcija kao izašla sa partijskog kolegijuma Demokratske partije socijalista u sezonomu od 1991–1996. godine.

Prošlog mjeseca je napadnut književnik i ubijen njegov vozač. Brat dosadašnjeg premijera je kupio jednu banku, a budući premijer je primao opozicione čelnike u kabinetu pomoćnika predsjednika skupštine za spoljnu politiku. Lider najjače opozicione formacije je izjavio da bi pokojni kralj **Nikola Petrović I** (1841. – 1921.) bio vrlo nezadovoljan posjetom **Agima Čekua** Podgorici. Premijer **Željko Šturanović** je koji dan poslije nazvao svoju ekipu briselska vlada... Tako se zove Vlada u kojoj je pola ministara iz one prethodne za koju predsjednik **Filip Vučanović**, opet, tvrdi da je uspostavila ekonomsku stabilnost. Šta je to ekonomski stabilnost? Je li to dobra stvar i da li podiže kvalitet života?

Vučanović je rekao da "briselska vlada" kreće sa fenomenalne pozicije. Njegovu izjavu brzinom prijema Crne Gore u NATO prenose svi mediji na začelju sa Radio televizijom Crne Gore čija urednica usred dnevnika ne može da prevali preko usta da će cijena struje da skoči. Treba čekati da se TV prilog dobro razmota da bi se negdje na kraju, stidljivo, u jednom sound bajtu, saznao za poskupljenje koje uredništvu nije bilo dovoljno atraktivno za udarni naslov.

Tako se uređuje stvarnost, u kojoj Vlada počinje sa fenomenalne pozicije, dok jedan visoki zvaničnik trči po njenim hodnicima svjestan da mu izmiče fotelja i lamentira antologiski krik odlazećeg ministra:

Kako ču sad činjet ljudima?!

Bunuelovski koloplet ove političke jeseni tu se ne zaustavlja. Opozicija igrom kratkih pasova kreće na Kosovo i Metohiju,

dok se poslanik **Milo Đukanović** držanjem nalik polubožanstvu pojavljuje u skupštinskim hodnicima. Lebdi deset centimetara iznad parketa, a novinari se još utežu da mu često priđu, dok sa mnogo više slobode kontaktiraju novog premijera. Treba sada napomenuti da se nijesu poboljšali i okuražili novinari, nego je vlast odlučila da državnim aparatom upravlja neko ko manje straši ljude.

DPS je na vrhuncu – sve drugo stoji, stameno i suvišno kao zgrada Crnogorskog narodnog pozorišta kada gostuje dobar jazz band. Očigledno, kultura će stići posljednja, ako je ona uopšte preduslov da se uđe u Evropsku uniju!

Jer, evo mjesec dana trpm razna upozorenja pred put u Bugarsku da se na ulicama drevne Sofije čuvam pasa latalica, džeparoša, kraljica noći, nasilnika, da se ne razmećem poznavanjem engleskog jezika jer će mi novčanik brzo ostati nijem...

Kako god, Bugari su od Nove godine s one strane vize, iako istraživanja pokazuju da je im je korupcija živahna, šovinizam naciljan prema turskoj i romskoj populaciji epski, a stopa kriminala, da je se ne postide u prestižnom komšiluku. Što je onda Evropska unija, standard ili geostrateška nagodba, to će da otkrijem na svom putovanju i napisaću u kolumnici po povratku, uz prevod na latinski jezik, da bude vječna.

O vječnim temama sam u redakciji nedavno razgovarao sa jednim penzionerom živih očiju i vizionarskog nastupa. Načulio sam diktafon i uši ubijeden da će čuti nešto epohalno. Njegova je teorija, ukratko, da ne postoji Laž već samo Istina i da je to njegovo spekulativno otkriće važno koliko i izum točka.

"Vi ćete, mladiću, uči u istoriju jer ste prvi koji me je shvatio.", rekao je gospodin B, kome se upravo izvinjavam jer sam izgu-

bio njegov broj telefona i nit premissa & konkluzija što su ga dovele do odgovora na Pilatovo pitanje.

Ne sluteći koliko se primakao ovdašnjem političkom diskursu, stari gospodin je, u stvari, svojom utopijom naslutio semantičku mrežu evrocentrizma koja se plete oko nove Vlade i njenog imena – briselska, što jeste po malo kvislinskō ime za jednu vladu.

S druge strane, stari premijer nikako ne bi smio biti kvisling. Njegova herojska uloga koristiće se proporcionalno brzini pregovora. što bude više nesporazuma sa Briselom, može se očekivati da premijer iz sjenke nastupi kao neka vrsta medijatora, makar pred ovdašnjom javnošću – džoker i stari as, koji jest objesio kopačke, ali ima adresar sa toliko korisnih veza da mu samo treba uplatiti prepaid gostovanje na RTCG da stvari budu rješenje. Naravno, ovo su pesimističke vizije i vjerovatno će više cijeniti svoju otadžbinu kada na granici u Dimitrovgradu u švercerškim cegerima na putu za EU, vidim hiljade šteka cigareta marke Viceroy.

Vlada je monolitna, jer u svom nick name-u sadrži jedan cilj, ma koliko složen, građanima dokučiv upotreboru dva slova – EU. Oznaka kao izašla iz Mendeljejevog sistema. Iza nje će moći donosioci odluka pokušavati da se sakriju. Naredne četiri godine, ako ne stasa sila javnosti i kupoprodajni ugovori privatizacije postanu dostupni svima, nova država ima da pojede samu sebe i rasturi se "kao bugarska skupština" (što je po malo neprikladan idiom za instituciju u kojoj se ovih dana razgovara o milionskim donacijama u evropskoj 2007. godini i stepenu autonomije nove članice Evropske unije).

Od 1. januara za putovanje u tu zemlju građani Crne Gore će morati da vade vize što je vrlo loše, nezavisno od toga koliko dobro zvuči najava Evropske komisije o viznim olakšicama i šanse da crnogorski studenti konačno odu negdje gdje mogu saznati jesu li talentovani ili predisponirani da postanu mladež političke partie.

Od nove crnogorske Vlade se očekuje da bude kolaboracionistička i to zaista može biti njena pozitivna strana, ako obori filozofsku teoriju jednog penzionera i razdvoji istinu od laži.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti".

SLAVICA MILAČIĆ, ŠEFICA MISIJE CRNE GORE PRI EVROPSKOJ UNIJI

Treba nam široka evropska koalicija

Aktivno prisustvo državnih predstavnika je nužno u Briselu, bez obzira da li se radi o malim ili velikim državama, članicama ili onima koje nijesu članice EU. Ovu tvrdnju potvrđuje iskustvo svih. Bez obzira na to koliko je ključna uloga pojedinih karika u lancu, puni uspjeh i učinak možemo ostvariti samo ako svi pokažemo da posjedujemo kapacitet i da dobro funkcionišemo. To važi i za nas i za Vladine resore. Smatram da je to važnije od toga kojem resoru pripada veći obim zadataka i zahtjeva koje treba ispuniti – ocijenila je **Slavica Milačić**, šefica Misije Crne Gore pri Evropskoj uniji.

Ona je za *EIC Bilten* rekla da je nedostatak Crne Gore dosadašnje odsustvo širokog konsenzusa ili tzv. široke evropske koalicije.

"Nakon rješavanja državnog pitanja, ne postoji niti jedan razlog da se svi unutrašnji potencijali ne objedine na zajedničkoj platformi daljeg evropskog puta Crne Gore. Raduje što takvu spremnost najavljuju svi politički akteri. Cijenim da su slabosti u nekim drugim oblastima na nivou ostalih država u ovoj fazi evropske integracije", kazala je Milačićka.

U prednosti Crne Gore na putu ka EU, ona prije svega ubraja činjenicu da je Crna Gora mali sistem.

"Iskustvo i podaci pokazuju da se mali sistem brže i sa manje problema i troškova prilagodava na promjene na širem tržištu. Takođe, od uticaja je i struktura naše privrede koja je u najvećem dijelu oslonjena na razvoj usluga. Stare industrije i velike poslovne sisteme je teže i sku-

plje modernizovati, a ti procesi su praćeni i dugoročnim socijalnim problemima i potresima", naglasila je Slavica Milačić.

Ona dodaje i da je Crna Gora u prethodnom periodu učvrstila makro-ekonomsku stabilnost i stvorila pretpostavke za ubrzani ekonomski razvoj.

"Istakla bih i značaj otvorenog sistema koji smo izgradili. To je uslov efikasne regionalne saradnje koja je sastavni i nerazdvojivi dio evropske integracije svake države", dodala je Milačićka.

Povodom skorog početka pregovora sa Evropskom komisijom o viznim olakšicama, šefica Misije Crne Gore pri Evropskoj uniji vjeruje da Crna Gora može efikasno okončati pregovore tokom nekoliko mjeseci.

"Već smo zaključili Sporazume o readmisiji sa 15 država EU. Oni se sprovode bez problema, a nastavljaju se pregovori za zaključenje Sporazuma sa preostalim članicama EU.

Takođe, razvija se i sprovodi koncept integrisanog upravljanja granicom. U toku su pripremne aktivnosti za izradu identifikacionih dokumenata koja će biti u skladu sa najvišim evropskim standardima. Već je u skupštinskoj proceduri zakonska regulativa kojom se uređuje politika viza, azila i migracija... Na temelju ovih činjenica, baziram procjenu o efikasnom vodenju pregovora o zaključivanju sporazuma o viznim olakšicama", istakla je šefica crnogorske Misije u Briselu.

Ona napominje da Vlada RCG "...ispravno razumije sve preporuke EU u vezi sa daljim jačanjem administrativnih kapaciteta, vladavinom prava i rješavanjem problema korupcije".

foto: VJESTI

"Uveliko se radi na definisanju sveobuhvatnog paketa mera u ovim oblastima. Kvalitet i dinamika tog procesa će zavisiti ne samo od odlučnosti i kapaciteta Vlade RCG, već i od svih ostalih državnih struktura i aktera društva. Ja cijenim da imamo sve preduslove za dinamičan demokratski i ekonomski razvoj, a svaka naša politička ambicija može biti realna ukoliko je praćena adekvatnim aktivnostima i kapacitetom", kazala je Milačićka.

Ona smatra da Crna Gora ima sve pretpostavke za svrstavanje u grupu zemalja koje su najefikasnije ostvarile svoju evropsku integraciju.

"Naravno, do samog cilja, a to je punopravno članstvo u EU, važniji je kvalitet tog procesa koji podrazumijeva izgradnju institucija i sistema koji garantuje vladavinu prava, slobode, ekonomsku i cjelokupnu sigurnost svakog građanina, ljudska prava i prava manjina, izgradnju sistema koji će omogućiti nivo razvoja i životni standard koji postoji u okviru EU. Drugim riječima, prije svega treba biti talac standarda, a ne rokova", naglasila je šefica crnogorske Misije u Briselu.

N. RUDOVIĆ

ŠTO PIŠE U IZVJEŠTAJU EVROPSKE KOMISIJE O NAPRETKU CRNE GORE NA PUTU KA EU

Pravni sistem omogućava korupciju i koči državu da je spriječi i procesuiru

Zgrada Evropske komisije

Rašireno prisustvo korupcije, te neefikasno i nedovoljno nezavisno pravosuđe, su u očima Evropske komisije još uvijek najkrupniji problemi sa kojima se Crna Gora suočava na putu ka Evropskoj uniji.

U svom godišnjem izvještaju o napretku u sprovođenju reformi u Crnoj Gori, EK je navela da je "određeni napredak" postignut u borbi protiv pranja novca, droge, organizovanog kriminala i trgovine ljudima, dok se u oblasti borbe protiv korupcije samo "povećala spremnost da se napreduje".

Komisija navodi da je Uprava za antikorupcijsku inicijativu "...počela da prosljeđuje slučajevе nadležnim organima". Međutim, "...korupcija je i dalje raširen problem u Crnoj Gori, a ukupni pravni i institucionalni okvir ostavlja praznine koje omogućavaju korupciju i ograničavaju kapacitet države da efikasno spriječi i kazni one koji su u vezi sa korupcijom."

"Skupština RCG je propustila da izmjeni Zakon o konfliktu interesa koji treba značajno preispitati i odlučno primijeniti", preporučuje Brisel.

EK navodi da je Uprava za sprječavanje pranja novca poboljšala saradnju sa nadležnim organima i susjednim zemljama, ali da treba "...značajno pojačati koordinaciju i razmjenu informacija".

Takođe, preporučuje se da, nakon donošenja Akcionog plana za primjenu strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, treba da uslijedi "...jačanje kapaciteta nadležnih organa za njegovu primjenu".

Komisija ocjenjuje da je nastavljeno ukupno jačanje pravosudnog sistema usvajanjem Zakona o obuci sudija i formiranjem Centra za obuku sudija.

"Međutim, u praksi su ostali problemi efikasnosti i nezavisnosti pravosuđa", navodi se u izvještaju.

EK konstatiše da konsenzus o pravosudnoj reformi treba da prate konkretni koraci u njenoj primjeni i odgovarajući resursi. "Imenovanje i napredovanje sudija i tužilaca treba depolitizovati i zasnovati na profesionalnim i objektivnim kriterijumima", naglašava EK.

Nastavlja se napredak u uspostavljanju zakonodavnog okvira za reformu javne administracije, ustanovljen je novi sistem zapošljavanja kadrova i poboljšana je obuka službenika. "Međutim, javna administracija i dalje posjeduje ozbiljne nedostatke. Treba u potpunosti osigurati njenu depolitizaciju i profesionalizam u skladu sa ključnim prioritetima Evropskog partnerstva", navodi se u izvještaju.

EK ocjenjuje da je Crna Gora u mnogim oblastima postigla "...određeni napredak..." u pripremama za integraciju u EU, ali da će u ključnim prioritetima Evropskog partnerstva morati da ostvari "...značajne rezultate...".

U izvještaju EK uočava se napredak u uvođenju evropskih standarda u skladu sa Evropskim partnerstvom iz januara ove godine, a ono će biti usklađeno na osnovu ovog nalaza EK.

Konstatujući "glatko" sprovođenje referendumu i izbora "...u skladu sa međunarodnim standardima...", Komisija navodi da novi crnogorski Ustav treba usvojiti širokim konsenzusom.

"Vlada RCG i Skupština su uložili značajne napore da povećaju

svoju uspješnost. Vlada je uspostavila mehanizme koordinacije u ključnim oblastima svojih aktivnosti. Skupština je usvojila novi Poslovnik. Počeli su se pojavljivati i elementi za uspostavljanje političkog konsenzusa o vitalnim prvcima razvoja crnogorskog društva, uključujući i onaj o evropskoj integraciji. Ovaj proces treba odlučno nastaviti, što bi se posebno trebalo odraziti u radu Skupštine", preporučuje se u izveštaju.

"Određeni napredak ostvaren je u vezi sa generalnom reorganizacijom policije. Međutim, resursi i sredstva koja policija ima na raspolažanju, naročito u oblasti borbe protiv kriminala, i dalje su neadekvatna", kaže se u izveštaju.

Ocjenjuje se da je Crna Gora tranzitna zemlja za trgovinu drogom, a da se "...upotreba droge povećava".

"Treba ojačati nezavisnost i profesionalizam medija, a Zakon o pristupu informacijama bi trebalo odlučnije primjenjivati. Takođe, potrebno je održati nezavisnost Agencije za radio difuziju", kaže se u izveštaju.

Konstatujući zadovoljavajuću saradnju Crne Gore i Haškog tribunala, EK smatra da tekuća istraga u vezi sa "...nestankom bosanskih izbjeglica 1992. g..." koje je crnogorska policija nezakonito izručila vlastima bosanskih Srba, "...izaziva zabrinutost".

Komisija preporučuje da se posebna pažnja obrati na ustavne garancije za ljudska i manjinska prava, vjerske slobode, nediskriminacije i standard Roma i izbjeglica.

Komisija je pohvalila privrženost Crne Gore regionalnoj saradnji, njenu aktivno učešće u regionalnim inicijativama u oblastima avijacije, saobraćajne infrastrukture i energije, njene dobre odnose sa susjedima i lako rješavanje preostalih pitanja sa Srbijom nakon proglašenja nezavisnosti.

PRIPREMITE SE ZA KONKURENCIJU SA KOMPANIJAMA IZ EVROPSKE UNIJE

Što se tiče ekonomskih reformi, Evropska komisija je istakla da je u oblasti otvaranja tržišta i trgovinskoj integraciji sa EU Crna Gora i dalje na niskom nivou. No, iako je ostvarila napredak ka funkcionalnoj tržišnoj ekonomiji, Crnoj Gori su potrebne reforme kako bi se mogla suočiti sa konkurenjom iz EU.

EK konstatiše da je makroekonomski stabilnost učvršćena, inflacija je ostala niska, ekonomski rast je ubrzan, javni dug smanjen, budžetski prihodi su porasli, a da su velike strane direktnе investicije.

Navodi se da su administrativni kapaciteti u više oblasti ojačani, a posebno u koordinaciji evropskih integracija i pregovaranju o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Ipak, dodaje se u dokumentu, potrebno je izdvojiti "...značajna sredstva..." za završetak procesa prilagođavanja propisa i za njihovu primjenu.

U dokumentu se najčešće koristi izraz "ostvaren je određen napredak", koji se odnosi na oblasti konkurenije, javnih nabavki i statistike, kojima u EK još nijesu zadovoljni. Naročito nijesu zadovoljni administrativnim kapacitetima u oblasti životne sredine, i za njega se kaže da ga treba "znatno ojačati".

U EK su zabrinuti otvaranjem freeshop-ova na graničnim prelazima jer njihovo postojanje povećava rizik od šverca.

Kao i u prethodnom izveštaju, i u ovom je ocijenjeno da je spoljnotrgovinska neravnoteža pojačana, i da je tržište rada i dalje ograničeno, a procenat nezapošljenosti visok.

"Nezapošljenost je i dalje veliki problem u Crnoj Gori, a nema odgovarajućih poteza kako bi se uskladile potrebe i vještine. Tek treba prihvatićti djelove evropskih propisa u oblasti zaštite na radu i jednakosti polova. Reforme u oblasti obrazovanja su u skladu sa Bolonjskom deklaracijom, ali je potrebno još truda kako bi se razvile vještine koje su u skladu sa zahtjevima ekonomске politike", navodi se u dokumentu.

Ocijenjeno je da je poslovno okruženje ograničeno regulativom, a da je nizak nivo investicija u infrastrukturu.

"Dugovi nekih javnih preduzeća prema Vladi RCG su veoma visoki. Struktura javne pomoći treba da bude ojačana, a potrebno je uspostaviti i 'ex ante' sistem kontrole novih mjera pomoći. Javna preduzeća još čekaju restrukturiranje, a plan privatizacije je tek djelimično ispunjen", zaključuje se u izveštaju.

"Crna Gora je zadržala konstruktivni pristup Kosovu što je ključni prioritet iz Evropskog part-

Sa sastanka Evropske komisije

Piše: Branislav Radulović

Od nastanka Saveza reformskih snaga početkom devedesetih godina prošlog vijeka, na političkoj sceni Crne Gore bile su samo dvije nadmoćne ideje – ideja državne nezavisnosti i ideja evropskog određenja crnogorskog društva. Evropski pokret u Crnoj Gori koji je nastao na temeljima našeg antiratnog pokreta, poštovanja različitosti i identifikacije sa građanskim konceptom zajednice, imao je za politički cilj i radikalnu reformu atrofiranog ekonomskog sistema.

Crnogorsko društvo, samo zasnovano na temeljima evropskih vrijednosti, imalo je mogućnost da izroni iz "balkanskog blata" i da se kroz unutrašnju tranziciju integriše u zajednicu evropskih naroda. Nakon skoro 16 godina, ideja o evropskoj Crnoj Gori i dalje traži opcije ostvarenja. Svi oni koji su početkom devedesetih postavili taj cilj teško da danas mogu imati osjećaj trijumfa. Kod njih samo može postojati osjećaj zadovoljstva da su dobili generalnu političku podršku i postavili pravu projekciju društva jer Crna Gora, nažalost, još uvijek nema svoju "zvjezdicu" na evropskoj mapi.

Danas, uprkos činjenici da postoji nesporna "proevropska" većina,

Zašto želim da budem građanin Evrope?

mišljenja sam da osnove ograničenja crnogorske integracije u EU postoje u ravni institucionalnih kapaciteta, nedostatka dovoljno evropski izgrađenih političkih elita, socijalne komponente i dometa (modела) privatizacije kao osnovnih problema koji će u budućnosti opredjeljivati političku scenu Crne Gore, a samim tim i njenu unutrašnju moć da trči evropsku trku. Uspjeh tog puta skoro da podjednako zavisi i od Crne Gore i od EU.

Ukoliko crnogorski evropski partneri budu suviše dugo odlagali proces pridruživanja ili ga postavili tako da on nije "dohvatljiv" za sadašnju generaciju političke elite, evropske integracije mogu biti svedene samo na dobro projektovan cilj bez neophodnih efekata. Ti efekti su potrebni da bi proces pridruživanja EU imao snažnu i nespornu podršku većine stanovništva koje po pravilu trpi najveći teret tranzicije.

Crna Gora, kao i sve države koje su prošle proces pridruživanja, ima vrlo precizne uslove – zadatke koje mora ispuniti da bi obezbijedila članstvo u EU. Prvi zadati cilj – stabilnost institucija koje osiguravaju demokratiju, poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda i vladavina prava Crna Gora može ispuniti bez obzira što nije duga tradicija tih vrijednosti.

Drugi zadati cilj – postojanje funkcionalne tržišne privrede koja je sposobna da izdrži konkurenčiju na jedinstvenom evropskom tržištu, postignut je u formi "jedne trećine". Tržište je uspostavljeno na vrlo liberalnim osnovama i ta trećina zadatka je uspješno sprovedena.

Konkurenčija nije uslovljena samo ekonomskim parametrima, a u ovoj trećini zadatka treba eliminisati i moguće "unutrašnje monopole". Postoje ozbiljni problemi u sposobnosti da Crna Gora izdrži pravila evropskog tržišta jer, osim izuzetaka – "Plantaže" i pojedini turistički kapaciteti – Crna Gora nema svoj jak proizvodni znak, "sposoban" da se deklariše kao evropski proizvod.

Generalno, Crna Gora nema problem sa "liberalizacijom" osim što mi, socijaldemokratski orijentirani građani, upozoravamo da bi nastavak neoliberalne politike i nekontrolisani prelazak zajedničkih vrijednosti ranijeg društva u vlasništvo pojedinaca, srušio kolektivni osjećaj pravednosti koji je potreban da bi društvo postalo sposobno da nosi teret promjena. Pri tome nosioci neoliberalnog koncepta stalno nastoje da postave znak jednakosti između evropskih ciljeva Crne Gore i njihovog modela tranzicije. I tu nastaje problem koji može ugroziti danas nespornu "proevropsku" orijentaciju građana Crne Gore i lagano uvoditi euroskepticizam pitanjem pojedinca: "šta sam ja dobio iz tog procesa kada tranzicija donosi koristi za samo mali broj stanovništva?".

Neželjeni porast euroskepticizma mogao bi "metastazirati" u populizam. Članstvom u EU evropski supstrat Crne Gore definitivno bi pobijedio "balkansku logiku" tako sklonu da se predaj ideologijama populizma i jeftinog nacionalizma.

Treći zadati cilj – preuzimanje tj. primjenu tzv. evropskih pravnih tekovina, prati intenzivna normativna aktivnost koju ne slijedi dovoljno

efektivna primjena zakona. Naravno, to jest problem, ali samim ustanovljenjem instituta jačaju se kapaciteti države i njena obaveza da ih ostvaruje. Međutim, na unutrašnjem planu postoji druga opasnost – da monopolni i karteli, nusprodukti tranzicije, dobijaju primat na skali problema, a da se koncentracija kapitala "odigra" u centrima bez stvarnih preduzetničkih sposobnosti. I tu ponovo treba prepoznati potencijalnu "kočnicu" za evropsku trasu Crne Gore, jer monopolisti nikada dobrovoljno ne ostavljaju svoju monopolističku poziciju na tržištu, a evropska pravila igre ruše monopole. Iz tog razloga političke elite evropskog određenja insistiraju da Crna Gora ubrzano "trči svoju evropsku trku" jer postoji pravilo da "iskušenje da se moć zloupotrijebi raste sa uvećanjem moći". Nesporna je činjenica da je danas uspostavljeno "tržište" moći koje će prirodno težiti da izvrši prenos na politički teren ili da kontrolom političkog "terena" štiti stečene monopole.

Crna Gora bi trebala biti država u kojoj tržište stimuliše efikasnost, ali i država koja štiti slojeve društva koji ne mogu biti "subjekt" tržišta. Društvo koje je efikasno jeste poželjno društvo, ali društvo koje nije humano i bez osjećaja je za društvenu solidarnosti nije društvo koje može polagati pravo na harmoničan razvoj i stabilnost.

Monopol koji se prvo stvara na ekonomskoj ravni, neminovno će se u cilju sopstvenog održanja kasnije prenosi i na političku ravan. On nema ideologiju već samo potrebu održanja i nekontrolisane oplodnje. Velikosrpski monopolisti – Miloševićevi partneri, ni nakon 5. oktobra nijesu izgubili moć već su

samo našli nove pokrovitelje. Srbija, kao očigledni primjer, treba da bude upozorenje za domaće prilike jer se promjenom vlasti po automatizmu ne ruši ova pojava.

Izvorno reformski djelovi društva u Crnoj Gori moraju, bez obzira na otpore, ponuditi društveni konsenzus o reformama sa jasnom projekcijom cilja i modela, ali i problema tranzicije. Društvena izdržljivost, tj. sposobnost socijalno najugroženijih da izdrže izmjenu sistema, tu zauzima prioritet. Upravo smo toj kategoriji stanovništva dužni pokazati da reforme ne znače samo puko prelivanje društvenog imetka sa zajednice na grupu pojedinaca.

Pristalica sam tvrdnje da se preciznim instrumentima državne politike u uslovima tržišta moraju štiti ugrožene grupe, bilo da se radi o licima sa invaliditetom, bolesnima, socijalno ugroženim ili licima bez radnog angažmana.

Ukoliko nema jasne projekcije tog problema, nosioci socijalne de-

mogije mogu iskoristiti taj momenat i blokirati ideju reformi, a time i evropsku integraciju Crne Gore. Tako su nosioci primitivnog nacionalizma privremeno blokirali državnu nezavisnost i skoro čitave dvije decenije sve nas u Crnoj Gori udaljili od zajednice evropskih naroda. Stoga, Crnoj Gori treba EU kako bi uspješno sprovela tranziciju, a nusprodukti privatizacije i ne-tržišna pravila igre bila potisnuta vrijednosnim kategorijama i standardima razvijenih tržišta. Tada bi dobitnika tranzicije bilo makar na onom broju koliko je trebalo za državnu nezavisnost – magičnih 55%.

Kao i kada sam kao student (sa početka ove priče) vjerovao u vrijednosti Crne Gore i dočekao da se nakon 15 godina ostvari moj politički ideal – crnogorska nezavisnost, danas jednako vjerujem da će "evropska zvjezdica" uskoro zasijati i na nebu Crne Gore. Samo se nadam da ovog puta neću morati čekati deceniju i po. To i ne bi bilo tako strašno za moju generaciju koja je "izdržala" strahote promašenih politika, hiperinflacija, izolacije, pada kolektivnog sistema vrijednosti, ali bi bio užasan grijeh prema onoj generaciji koja danas stasava poput Milice i Andele, mojih kćerki.

Zato vjerujem, zato se borim, zato i pišem nadajući se da će njihova priča biti drugačija i da će biti sadržana u "borbi" da dokažu da mogu, da znaju, da vrijede jednakо ili više od djece pod "plavom zastavom" evropske kuće.

Autor je portparol SDP-a, generalni sekretar Udruženja pravnika Crne Gore i polaznik II generacije Škole evropskih integracija.

EVROPSKI POKRET U CRNOJ GORI JE SPROVEO ISTRAŽIVANJE
"JAVNOST CRNE GORE I EVROPSKE INTEGRACIJE"

Studenti su svjesni da se u EU više radi

Samo oko 22% crnogorskih srednjoškolaca i studenata zadovoljno je svojim znanjem o Evropskoj uniji, a to potvrđuje i činjenica da preko 85% njih ne može ispravno da navede tri institucije EU.

Ovo su pokazali rezultati oktobarskog istraživanja javnog mnjenja koje je u okviru projekta "Javnost Crne Gore i evropske integracije" sproveo Evropski pokret u Crnoj Gori na uzorku od 600 ispitanika iz srednjih škola i sa fakulteta. Projekat je realizovan uz podršku fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crne Gore.

Povodom istraživanja, u Podgorici je 9. novembra organizovan okrugli sto na kojemu su panelisti bili generalni sekretar Evropskog pokreta **Momčilo Radulović**, direktorica FOSI-ROM-a u Crnoj Gori **Sanja Elezović**, tadašnji pomoćnik ministra za evropske integracije **Dragan Đurić** i novinar **Neđeljko Rudović**.

Radulović je ocijenio je da se nizak nivo znanja o evropskim integracijama može dijelom tretirati i kao posljedica činjenice da 64% srednjoškolaca nije ništa učilo o EU u toku redovne nastave, dok 27% srednjoškolske populacije koje je nešto učilo, smatra da to nije dovoljan nivo prezentovanih znanja.

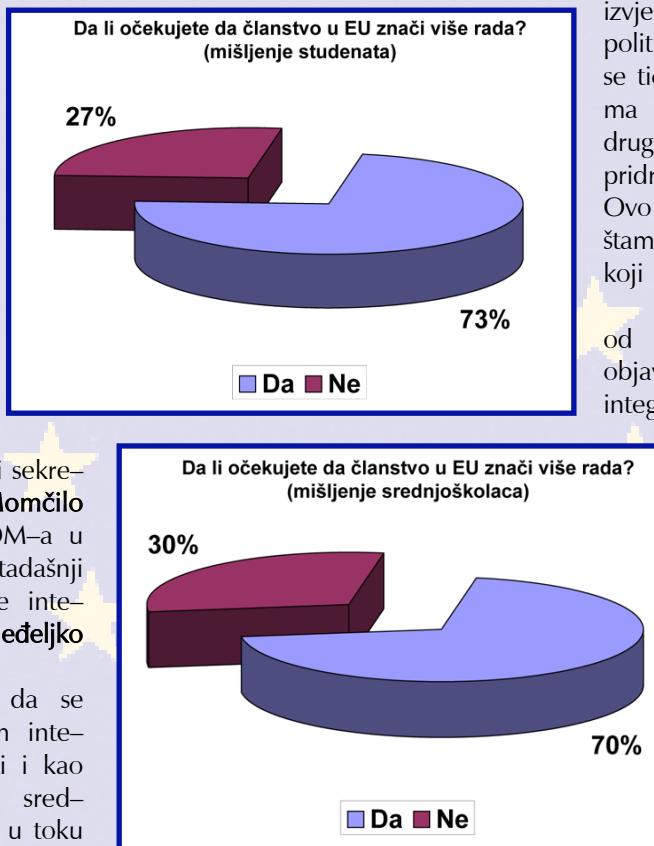
Od oko trećine studenata koji su tokom redovnog školovanja imali prilike da čuju o evropskim integracijama, samo 4% je zadovoljno sadržajem.

Istraživanje je pokazalo da bolji život od pridruživanja EU očekuje više od 62% crnogorskih visokoškolaca i skoro 74% srednjoškolaca, što predstavlja pogrešnu sliku o prednostima ulaska u EU.

"Više od 73% studenata i 70% srednjoškolaca očekuje da će članstvo u EU značiti i više rada, što ukazuje i na

povećan stepen svijesti o obvezama koje stoje pred crnogorskim društvom", naglasio je Radulović.

Kao "najdražu" naciju iz spektra država EU, studenti i srednjoškolci vide Italiju, dok najmanje simpatija iskazuju prema Njemicima.

Istraživanje je pokazalo da bi brak sa pripadnikom/com nacije koja pripada EU sklopilo više od 70% studenata i 68% njihovih budućih kolega, dok bi manji procenat iz obije grupacije (54,5% studenata i 63% srednjoškolaca) to uradio sa nekim iz regionala jugoistočne Europe.

Najveći postotak ispitanika kazao je da bi najradije sklopio brak sa Srbinima (27,5% visokoškolaca i 36% srednjoškolaca), ali gotovo 40% ispitanika iz srednjih škola i 27% studenata navelo je da ne bi sklopilo brak sa Albancem ili Albankom.

Preko 65% visokoškolaca izrazilo je

želju da nastavi da živi u Crnoj Gori, pri čemu bi bilo poželjno da ona bude članica EU, dok bi oko polovine srednjoškolaca željelo da nastavi život u nekoj od zemalja EU.

Crnogorski štampani mediji o evropskim integracijama dominantno izvještavaju u kontekstu unutrašnjo-političkih dešavanja, dok je članaka koji se tiču aktuelnih dešavanja u struktura-ma EU, međunarodnim odnosima i drugim značajnim temama za procese pridruživanja Crne Gore, relativno malo. Ovo je pokazala je analiza rada četiri štampana medija u vezi sa sadržajima koji se odnose na evropske integracije.

Radulović je naveo da su "Vijesti" od juna do septembra ove godine objavile najviše članaka o evropskim integracijama, a da je najmanje članka na ovu temu objavio dnevni list "Dan". Radulović je zamjerio "Pobjedi" što se donekle bavi evropskim integracijama "...u onoj mjeri u kojoj se taj proces dovodi u službu pojedinih dnevnopolitičkih interesa".

Učesnici panel diskusije složili su se da novinari nisu dovoljno upoznati sa procesom evropskih integracija, ali i da bi Vlada RCG morala da bude mnogo otvorenija kako bi predstavnici medija uspjeli da obezbijede adekvatne sagovornike iz izvršne vlasti, kojih je opet vrlo malo.

Predloženo je da svaki vladin resor odredi kompetentnog predstavnika koji bi medijima obezbjeđivao punu informaciju o trenutnom stanju i svim mjerama koje treba sprovesti da bi određena oblast bila potpuno u skladu sa propisima EU, a navedeno je je preduslov za bolju informisanost javnosti.

Neki od učesnika su podvukli i ulogu medija u otvaranju sadržajne debate o različitim aspektima integracija, koje su gotovo zanemarene.

N.R.

PREDSTAVLJAMO INSTITUCIJE EU

Evropski supervizor za zaštitu podataka (EDPS)

Peter Johan Hustix

Zaštita pojedinaca s obzirom na korišćenje i obradu ličnih podataka, koja je neposredno povezana sa pravom na privatnost, zagarantovana je u zemljama EU od stupanja na snagu Direktive 95/46/EC 1995. godine.

Institucija Supervizora za zaštitu podataka ustanovljena je Regulativom 45/2001 koju su donijeli Evropski parlament i Savjet EU. Supervizor je odgovoran za nadgledanje i kontrolu procesa korišćenja i obrade ličnih podataka u okviru institucija i tijela EU. Svaka institucija i tijelo EU ima po jednog službenika za zaštitu podataka sa zadatkom da saraduje sa Evropskim supervizorom za zaštitu podataka i obaveštava ga o svim, a naročito o osjetljivim operacijama obrade podataka (kao što je slučaj sa obradom podataka o zdravstvenom stanju lica ili podataka o evaluaciji zaposlenih).

Odlukom Evropskog parlamenta i Savjeta EU iz 2003. godine, na mjesto EDPS-a postavljen je **Peter Johan Hustix**, a na mjesto njegovog asistenta **Joaquin Bayo Delgado**. Obojica su izabrani na mandat od pet godina – do novog javnog poziva na kandidaturu za ove dvije funkcije.

I supervizor i njegov asistent se u svom radu rukovode nizom odredbi koje propisuje Regulativa 45/2001. Osnovna svrha svih odredbi jeste stvaranje uslova za što nezavisniji rad institucije supervizora i asistenta.

Evropski parlament i Savjet EU zajedničkom odlukom imenuju supervizora i njegovog zamjenika. Izbor se vrši na osnovu spiska koji je sačinila izborna komisija nakon odaziva kandidata na javni poziv za

kandidovanje.

Član 42. Regulative zahtijeva i određene uslove koje kandidat za mjesto supervizora mora zadovoljiti. Poseban akcenat se stavlja na nezavisnost i nepristrasnost kandidata koja mora biti van svake sumnje.

Regulativom je predviđena i mogućnost razrješenja od funkcije i za supervizora i za asistenta. Osim otpuštanja sa funkcije, može uslijediti i ukidanje prava na penziju i povlastice na koje supervizor i asistent polažu pravo.

Princip tajnosti je jedan od ključnih principa rada supervizora. U obimnom poslu kontrole i nadgledanja procesa obrade i korišćenja podataka, supervizor pomaže pomoćno tijelo tj. sekretarijat.

Osnovna odgovornost supervizora i asistenta jeste da osiguraju poštovanje i zaštitu osnovnih prava i sloboda ličnosti, a posebno prava na privatnost u procesima korišćenja i obrade podataka koji se odvijaju u institucijama i tijelima EU.

Pojedinac koji smatra da su mu prava prekršena i da je došlo do zloupotrebe njegovih ličnih podataka, može podnijeti žalbu supervizoru. Supervizor razmatra žalbu, a u slučaju da smatra da je ona osnovana, poslije je nadležnim sudskim instancama u skladu sa pravima po odredbama ugovora o osnivanju Evropske zajednice. U svakom slučaju, supervizor mora u razumnom roku (a smatra se da je to šest mjeseci) obavijestiti podnosioca o ishodu razmatrane žalbe. Ako nakon toga nema bilo kakvog odgovora od supervizora, uzima se da je žalba odbačena kao neosnovana.

Kada dobije žalbu od određenog lica, supervizor sprovodi istragu o slučaju, pri čemu ima slobodan pristup svim informacijama koje su mu neophodne i pravo na punu saradnju službenika za zaštitu podataka koje posjeduje svako tijelo i institucija EU.

S obzirom da se operacije korišćenja i obrade podataka stalno dešavaju u okviru institucija i tijela EU, on ima pravo da u svakom trenutku izvrši kontrolu. Supervizor treba da podnese godišnji izvještaj o svom radu Evropskom parlamentu, Savjetu EU i Komisiji.

Više informacija o instituciji Evropskog Supervizora za zaštitu podataka možete naći na: www.edps.europe.eu

Petar ĐUKANOVIĆ

NEVLADINE ORGANIZACIJE
U EVROPSKOJ UNIJU

EVROPSKI GRAĐANSKI FORUM

Stotinu nacionalnih, regionalnih i lokalnih asocijacija i NVO iz 21 zemlje EU, potpisale su rezoluciju "For a civil and popular appropriation of Europe" i kreirali Evropski građanski forum. Jedan od razloga za njegovo formiranje je i nepovjerenje građana prema EU, koje se ispoljava i kroz uzdržavanje od izlaska na izbore, nerazumijevanje institucija EU i njihovo neprihvatanje. Izgrađena nakon II svjetskog rata u cilju uspostavljanja trajnog mira, Evropi su danas potrebne nove demokratske promjene.

Širom 25 evropskih zemalja, danas rade milioni Evropljana u stotinama hiljada NVO posvećenih kulturi, obrazovanju, socijalnim pitanjima, sportu, solidarnosti, itd. Osnovna djelatnost ovih organizacija koje su nastale dobrovoljnim udruživanjem građana, jeste građansko obrazovanje i promocija posvećenosti. Čak i one NVO čiji cilj nije stvaranje opštег dobra, mogu biti pozvane da uzmu učešće u ravнопravnom građanskom dijalogu kako bi doprinijeli ponovnom uspostavljanju demokratije u Evropi.

Sprovodeći programe građanskog obrazovanja, organizacije se trude da doprinesu razumijevanju demokratskih procesa i da osnaže građane da učestvuju u tim procesima. Ukoliko osjete da imaju šanse da utiču na odluke javnih organa, građani će bolje razumjeti, prihvati i sprovoditi te odluke.

Lideri asocijacija i NVO koji su angažovani na sličnim pitanjima vezanim za građansko obrazovanje u svojim državama, sastali su se u Strazburu, 17. decembra 2005. g. i odlučili:

- da učestvuju u radu Evropskog građanskog foruma i evropske trans – nacionalne mreže;
- da podstiču susrete i razmjenu programa između asocijacija i NVO u svakoj od zemalja gdje postoje razne inicijative i događaji vezani za probleme građanstva;
- da rade na izgradnji građanskog dijaloga kroz razmjenu mišljenja i prijedloga vezanih za upotrebu građanskih prava, kao i kroz uspostavljanje veze između građana i Evropskih institucija i izvršne vlasti...

Listu asocijacija i NVO-a koje su potpisale rezoluciju, kao i informacije i novosti vezane za Forum, moguće je naći na sajtu www.forumciviqueeuropean.org.

Pripremio: Vučić ĆETKOVIĆ

EKSPERTKINJA EUISS-A DR JUDY BATT I PREDSTAVNIK PAKTA STABILNOSTI GORAN SVILANOVIĆ GOVORILI NA FORUMU ŠKOLA EVROPSKIH INTEGRACIJA

Zemlje zapadnog Balkana trebaju pokazati više motivacije

Fenomen zamora od proširenja u pojedinim članicama EU i njegov uticaj na zapadni Balkan bio je fokus predavanja "Evropska spoljna i bezbjednosna politika" dr **Judy Batt**, ekspertkinje EUISS-a, koje je 6. novembra na Fakultetu političkih nauka u Podgorici, u okviru Forum Škola evropskih integracija, organizovano od strane Centra za građansko obrazovanje, Centra za razvoj nevladinih organizacija i Evropskog pokreta u Crnoj Gori, uz podršku FOSI ROM.

"Postoji dosta nezadovoljstva oko proširenja i to ima veze sa neuspjehom evropskog Ustava, ali i nizom drugih problema unutar EU. Međutim, istraživanja javnog mnjenja koja su sprovedena početkom ove godine ne govore o tako ubjedljivom negativnom stavu država prema daljem proširenju. Samo manjina od 15 starih država članica se suprotstavlja daljem proširenju EU", ocijenila je dr Batt.

Ona je rekla da se "zamor od proširenja" koristi kao mehanizam usmjeravanja nezadovoljstva Evropljana zbog nesposobnosti i nespretnosti političke elite da riješi probleme sa kojima se suočavaju društva država članica. Naglasila je i da u novim članica EU nema zamora i da javnost u državama centralne i istočne Europe nema ništa protiv daljeg proširenja.

"Čini mi se da EU održava obećanje koje je dala na Samitu u Solunu kada je predočila svoju spremnost da i zemlje zapadnog Balkana primi u svoje članstvo... Uzrok što je proces pridruženja malo sporiji je neuspješna i spora tranzicija u zemljama zapadnog Balkana", ocijenila je dr Batt.

Ona smatra da je važno pitanje koliko obećanje EU da će primiti u članstvo nove države može biti sredstvo za motivisanje jačeg zalaganja za sprovođenje reformi u zemljama zapadnog Balkana.

"Pitanje koje se nameće je i pitanje koliko će brzo teći proces preobraženja zemalja zapadnog Balkana i da li će biti brži

nego što je to bilo 90-tih godina u slučaju centralnoevropskih zemalja. Izgleda da unutrašnji pokretači reformi u zemljama zapadnog Balkana nijesu onoliko snažni koliko su to bili u centralnoevropskim zemljama. Problem sa preobraženjem ovog prostora vidim u stavovima ljudi sa ovih prostora koji su često skloni da postave pitanje zašto mi sve ovo radimo, čemu sve reforme? Mislim da je to pitanje pogrešno", istakla je dr Batt.

Na Forumu je 21. novembra na temu "Regionalna politika kao preduvjet pridruživanja zapadnog Balkana EU" govorio **Goran Svilanović**, predsjedavajući prvog radnog stola Pakta stabilnosti za jugoistočnu Evropu i bivši ministar inostranih poslova SRJ.

Svilanović je ocijenio da su, što su bliže EU, pojedine zemlje sve uzdržanije kada je u pitanju regionalna saradnja.

"EU je nastala na ideji ideji ujedinjavanja, povezivanja susjeda i uspostavljanja trajnog mira i stabilnosti u njihovim odnosima. Zato nije neobično da EU insistira na regionalnoj saradnji...". Ne neke dileme da li je to insistiranje na regionalnoj saradnji zamjena za EU onima kojima je to nešto dalja budućnost, Svilanović smatra da nije već naglašava da je to metod kojim se zemlje uče kako da funkcionišu zajedno. On je naglasio i značaj "krupnog" kapitala u jačanju regionalnog povezivanja, koji time dobija prošireno tržište.

Prema njegovim riječima, za Crnu Goru kao primorsku zemlju je važna Jadransko-jonska inicijativa, koja joj obezbjeđuje određena sretstva za projekte iz oblasti ekologije, zaštite mora, ribolova i sl.

"Treba uvažiti napredak svake zemlje u regionu, ali treba voditi računa i o ravnoteži, treba pomoći da se ne produbljuje jaz i ne širi debalans u regionu jer to može izazvati napetosti. Vakum koji bi se stvorio različitim napredovanjem treba da popune regionalne inicijative", zaključio je Svilanović.

Petar ĐUKANOVIĆ

CRNVO USPJEŠNO SPROVEO PROGRAM OBUČAVANJA ZA UPRAVLJANJE PROJEKTIMA KOJE FINANSIRA EU

Novi treneri završili obuku

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) je, u saradnji sa Ministarstvom za evropske integracije i Evropskim pokretom u Crnoj Gori, završio realizaciju programa Obuke trenera za upravljanje projektima koje finansira EU.

Polaznici programa obuke su bili treneri i konsultanti CRNVO-a, zapošljeni u Ministarstvu i članovi EPuCG. Prošli su četiri modula obuke na kojima su se upoznali sa fondovima koji su dostupni nevladnim organizacijama, državnoj i lokalnoj upravi, zatim segmentima procesa realizacije projekata koji se finansiraju iz EU fondova, kriterijumima za odabir projekata, upravljanjem finansijama i metodologijom rada trenera.

Zahvaljujući podršci Fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora, za realizaciju ovog projekta obezbeđena su sredstva u iznosu od 10,776.46 eura.

Nakon realizovane obuke, treneri će biti u prilici da prenose svoja znanja službenicima državne i lokalne uprave i članovima NVO-a, a sve u cilju boljeg korišćenja fondova EU. Uskoro počinje realizacija novog projekta Obuka za činovnike lokalnih uprava u upravljanju projektima iz EU fondova koji je podržao Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora. Obuka podrazumejava pružanje treninga za 42 činovnika lokalne uprave i 3 zapošljena u Zajednici opština o raspoloživim fondovima EU i o upravljanju projektima iz EU fondova. Treninge će voditi treneri koji su dobili potvrdu o završetku ovog vida obuke.

CEDEM-ov seminar

Seminar za crnogorske sudije, tužioca, advokate i predstavnike civilnog društva na temu "Ostvarivanje ljudskih prava pred pravosudnim institucijama u Crnoj Gori", u organizaciji Centra za demokratiju i ljudska prava (CEDEM), održan je u Bečićima 17. i 18. novembra 2006. godine.

Projekat je realizovan uz podršku Fondacije Konrad Adenauer i fondacija Institut za otvoreno društvo, predstavništvo u Crnoj Gori.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

CEU SUN 2007

Program information

All necessary information about courses, specific requirements, funding packages, eligibility, etc. can be found on our continuously updated web site (www.sun.ceu.hu). The application deadline is **February 14, 2007**.

EUROPEAN JOURNALISM FELLOWSHIPS

Application 2007/2008

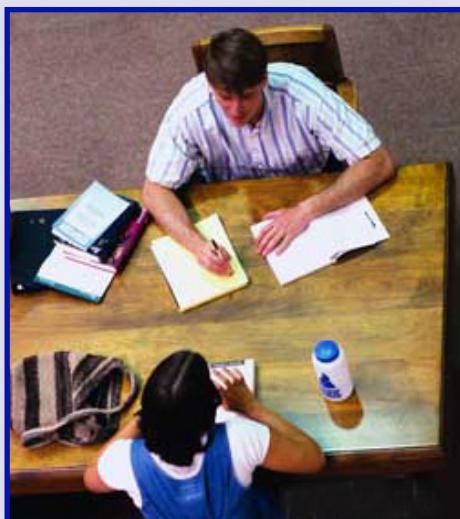
Journalists interested in the programme should apply directly to the European Journalism Fellowship Programme in Berlin.

To apply for fellowships, candidates must submit the following typewritten documents in either German or English:

- a completed application form
- a curriculum vitae
- copies of academic diplomas, certificates etc.
- 2 letters of recommendation (in English or German)
- a selection of articles, books, or other samples of applicant's work
- proof of German language skills (by DAAD or Goethe-Institute)
- a proposal summarizing the applicant's individual research project (3 to 5 pages)
- review of research proposal by expert scientist or professor – Abgeordnetenhaus of Berlin Scholarship only www.ejf.fu-berlin.de

Contact:

European Journalism–Fellowships
Journalisten–Kolleg
der Freien Universität Berlin

Otto-von-Simson-Str. 3

D – 14195 Berlin

phone: +49 – 30 – 8385–3315

fax: +49 – 30 – 8385–3305

Email: info@ejf.fu-berlin.de

Deadline for the application process is December 15th 2006.

TOL JOURNALISM COURSES

The deadline for applications to join this January's TOL Journalism Courses is fast approaching. We have a few places left on both courses, so if you're looking to improve your skills, or break into journalism, have a look at <http://journalism-courses.tol.org> for more information.

(1) Business & Economics Journalism Course, January 7–12, 2007.

Learn the essential skills of financial reporting on this intensive five-day course. You'll be trained by a senior editor from Dow Jones Newswires, one of the world's leading financial news organisations. <http://business-journalism.tol.org>

(2) Foreign Correspondent Training Course, January 6–15, 2007.

Get the best possible introduction to international reporting with this popular 10-day course. You'll get advice, tips and training from a team of correspondents who have written and broadcasted for the BBC, The Economist, The Boston Globe, Radio Free Europe, The Sunday Telegraph, Newsweek and other respected media. <http://journalism-courses.tol.org>

Why attend a TOL journalism course?

- You'll get practical training from working journalists.
- Our trainers all write for international-

ly- respected media.

- You'll be part of an international group. Meeting fellow students, making new contacts and friends is regularly cited by participants as one of the greatest benefits of our courses.
- You'll be studying in Prague, one of Europe's most beautiful cities.

The deadline for applications for both courses is December 1, 2006.

See <http://journalism-courses.tol.org> for more information or contact bowersg@tol.org if you have any questions.

THE HISTORY OF POLAND IS THE HISTORY OF EUROPE

(6–10 DEC, Łódź)

The Foundation for Education and Development of Civil Society FERSO and the Institute of History at the University of Łódź organise a historic seminar in Łódź, Poland (6th – 10th December 2006). The programme of the conference covers contemporary history of Poland captured within its European perspective. The main topics are: Poland and the European Union, Solidarity Movement, Litzmannstadt ghetto and Warsaw Rising. The seminar is a meeting of those interested in the history of our continent for those who would like to know more both about Europe and about Poland. We want you both to gain some knowledge and touch Poland, therefore besides strictly academic lectures we've planned for you a lot of additional activities with field trips and more informal integrative events. So, if you:

- are a student of any of Europeans universities
 - are interested in history and its impact on contemporary world
 - want to visit and experience Poland
 - are willing to meet people from different countries
 - are open-minded, creative and active
- You are the person we are looking for! The organisers cover all the conference fees, accommodation and food expenses (full board). The participants are expected to pay only for the journey from their country to Poland. For further details concerning the conference please contact Aleksandra Bukowczyk (olab_ferso@yahoo.pl; +48 600 284 388) or Monika Dabrowska (ziri@gazeta.pl; +48 660 712 777)

ENSEMBLE EN EUROPE

(Deadline: 1 dec)

Association des Etudiants Francophones-AEF, lance le projet "Ensemble en Europe", qui vise l'intégration des enfants provenant des milieux sociaux défavorisés dans la société.

Comment pourrais-tu participer à ce projet? Il fallait justement allouer 3 par semaine à la préparation de ces enfants pour l'examen National de Capacité et, pourquoi pas, les aider à apprendre des langues étrangères. Ces 3 heures par semaines pourraient signifier pour eux la chance de pouvoir choisir un meilleur avenir.

Participez, vous aussi, à ce projet! Envoyez-nous vos CV accompagnés d'une lettre de motivation au courriel: contact@aef.ro jusqu'au 1 Decembre. Pour plus d'information sur AEF visitez les sites web: www.aef.ro et <http://blog-aef.over-blog.com>

Gergana Simeonova
Coordinator
Special Projects Office
Central European University
H 1051 Budapest
9 Nádor u.
Tel: (+36-1) 327-3000/2585
Fax: (+36-1) 327 3190

FELLOWSHIP: ROMA ACCESS PROGRAM 2007

Dear Colleagues,

The Roma Access Program is a 9 month preparatory course for international post-graduate studies for promising young Roma. Full scholarships will be awarded, covering travel, tuition, housing and living stipend. The applications of young Roma from Central and Eastern Europe who have:

- A university/college degree in any field (preferably in the Social Sciences or Humanities)
- Strong interest in post-graduate university education
- At least pre-intermediate English language skills
- Desire to study in a multicultural environment are welcome!

Please, find the announcement and the application form on our web site: <http://www.ceu.hu/sep/spo>

If you have any questions regarding this program please contact: romaac@ceu.hu
Tel: (+36-1) 327-3000/2585, Fax: (+36-1) 327 3190

EUROPA PROGRAM, NEW EUROPE COLLEGE, BUCHAREST

CALL FOR APPLICATIONS 2007–2008 EUROPA FELLOWSHIPS PROGRAM

The New Europe College – Institute for Advanced Study in Bucharest, Romania – , announces the EUROPA FELLOWSHIPS PROGRAM, supported by the VolkswagenStiftung (Hanover, Germany). The program targets researchers and academics from South-Eastern Europe (including Romania), as well as young Western scholars working on South-Eastern Europe. Applicants must be doctoral students, or hold a Ph.D. title.

Duration of the Fellowship: a) a full academic year (10 months, October through July) or b) a one-term fellowship (October through February, or March through July).

Location: the New Europe College in Bucharest, Romania.

The Fellowship consists of a monthly stipend of 600 Euro (tax free), accommo-

dation, international transportation to and from the home country of the Fellows at the beginning and the end of the Fellowship, as well as for season holidays. The Fellows who stay for the whole academic year are offered a one-month research trip abroad to an institution of their choice (2,560 Euro for transportation, accommodation, and per diem).

The Fellows will be invited to work as members of a team in the framework of a general research topic entitled Traditions of the New Europe. A Pre-history of the European Integration in South-Eastern Europe. (Please see the appended document for the description of the general research topic!)

This year's theme—within the general research topic—is focusing on the issue of Inhabiting. (Please see the appended document for the description of the theme!)

Each Fellow will contribute with his/her own research, and will take part in scientific events organized by the New Europe College. At the end of their Fellowship, each Fellow is expected to hand in the research paper comprising the results of his/her work over the duration of the Fellowship. The papers will be included in a NEC publication.

Working languages: English, French, and German. A good command of English is desirable.

The deadline for submitting the completed application by regular mail is December 15, 2006. The applications will be evaluated by the Scientific Board of the NEC. Subsequently, the applicants will be notified both by e-mail and regular mail on the results of the evaluation process.

The application form and additional information regarding the Program and the New Europe College can be downloaded from: www.nec.ro

Contact person:

Irina Vainovski-Mihai, Program Coordinator
Tel. (+40-21) 307 9910, Fax: (+40-21) 327 0774, E-mail: imihai@nec.ro

Mailing address: str. Plantelor 21, 023971 Bucharest, Romania

EIC Bilten je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC bilten je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Neđeljko Rudović; Uredivački kolegijum: Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail : eicbilten@cg.yu

EIC Bilten možete preuzeti na www.cg.yu